

ABONAMENTUL
anual . 28 Cor.
semestrial . 14
trimestrial . 2-40
de Duminică
anual . 5 Cor.
semestrial . 2-10 Cor.
trimestrial . 10 Cor.
pentru România și
străinătate pe
anual . 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 30.
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Multimite publicor și Loc de
schimb costă fiecare ză 20 fil.
Manuscripte nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

anul XIV.

NUMĂR POPORAL

Nr. 31

Aviz abonaților.

Dragă toți abonații noștri să binevoiască să plătească cu achitarea sumelor ce ne datorăm. În același timp le aducem la cunoștință că dela toți aceia cari nu ne vor plăti abonamentul până la 10 Septembrie vom încasa abonamentul prin oficiul postal.

Adm. »Tribuna«.

Popor de mucenici.

Și chiar și cele din Anglia, unde până acum numai câteva ziare ne erau prietene, nouă și celorlalte neamuri neîndreptățite. Recunoaștem fără ocoliri că plângerea foilor ungurești este întemeiată. Da, astăzi toate foile mari din lume, cari nu stau în slujba guvernului unguresc, ne iau apărarea și osândesc volniciile neomenesti de cari am avut parte. Dar ce vină avem noi dacă se găsec oameni cari să ne compătimităscă? Ce vină avem noi dacă glasurile noastre de durere găsec răsunet în foile altor neamuri? Ce vină avem noi dacă și străinii au ajuns la convingerea că în Ungaria intradevăr se săvârșesc cele mai mari nedreptăți împotriva neamurilor nemaghiare? — Ce altă vină decât, poate, vina că nu putem să suferim în tăcere loviturile ce ni se dau, ci țipăm și noi când loviturile dor?

și chiar și cele din Anglia, unde până acum numai câteva ziare ne erau prietene, nouă și celorlalte neamuri neîndreptățite.

Recunoaștem fără ocoliri că plângerea foilor ungurești este întemeiată. Da, astăzi toate foile mari din lume, cari nu stau în slujba guvernului unguresc, ne iau apărarea și osândesc volniciile neomenesti de cari am avut parte. Dar ce vină avem noi dacă se găsec oameni cari să ne compătimităscă? Ce vină avem noi dacă glasurile noastre de durere găsec răsunet în foile altor neamuri? Ce vină avem noi dacă și străinii au ajuns la convingerea că în Ungaria intradevăr se săvârșesc cele mai mari nedreptăți împotriva neamurilor nemaghiare? — Ce altă vină decât, poate, vina că nu putem să suferim în tăcere loviturile ce ni se dau, ci țipăm și noi când loviturile dor?

Noi sântem păcătoșii, noi cei ce plângem, și nu ei cari lovesc!

Așa ne este firea să ne mărginim la plânsete și să uităm. Așa ne este firea: blânzi, domoli, iertători, adevărate firi de mucenici. Așa sântem cu toții: un popor întreg de mucenici, sute de mii de mucenici, trei milioane de mucenici.

Și foile ungurești se mai plâng că ne mărginim numai la lacrimi!

Niciodată n'am avut să îndurăm atâtea prigoniri și neîndrituiri ca chiar după aceste alegeri. Toți cei ce au îndrăsnit să ră-

mână credincioși steagului românesc, votând pentru candidatul partidului național au fost prigonți în fel și chip. Notarii români au fost suspendați din slujbe, preoții amenințați că li se va lua congrua, învățătorii trași în cercetări disciplinare, ceilalți alegători bătuti de jandarmi și pedepsiți pentru cele mai mici lucruri cu amenzi îngrozitoare.

Și noi ne-am mărginit la lacrimi!

Nu este aproape zi, acum trei luni după alegeri, să nu cetim în gazete cum în cutare și cutare sat jandarmii opresc fără orice dreptate jocul din Dumineci și sărbători; citim aproape fiecare zi cum jandarmii răpesc din părul fetelor și brăul fecioșilor tricolorul românesc care face parte din haina noastră românească și pe care l-au purtat moși și strămoșii noștri; fiecare zi aproape ni se dă să citim volnicii noi săvârșite de jandarmi împotriva celor cari n'au voit să și părăsească neamul.

Și noi ne mărginim la lacrimi!

Aceasta e vina noastră mare și de neiertat: îndrăsnim să mai vărsăm lacrimi! Aceasta și o altă vină poate tot atât de mare: lacrimile noastre găsec drumul, departe, la sufletele luminate și drepte, cari ne iau apărarea și dela cari așteptăm dreptate.

Așa este firea noastră de mucenici, să suferim pentru dreptate și adevăr și răsplata faptelor s'o așteptăm veșnic dela al-

Om răfăcitor.

De I. Agărbiceanu.

Am cunoscut într-o sară de lunie, stam în grădina de flori, în aerul plin de mireme, când de odată la porțiță un glas moale, dulce: — Bună seara. — Bună seara să dea Dumnezeu, zice eu, privind nebitor la omul necunoscut. Un bătrân măbrăcat în strale nemțești, pline de prav. Drumet îl poftesc în grădină. El deschide la porțiță, intră, și se oprește înaintea unui vas de flori. — Frumoase pene ai, zice. Uite viorele învalte, pene și fragede. Ai pământ gras. Garoafele mi plac. Garoafa e ca un ochiu de sânge. Da mi place tare rezeda. Mireasma ei e ca un cântec dulce, adormitor. — Vorbea domol, cu ochii la flori, răzimat în scaun. Abia acum put-am să l observ mai bine. Avea să fie trecut de șaptezeci de ani. Îl treceau picloarele slăbite, obrații îi erau mâncați de rălașe multe, și vinele, pe subt plelea surie, îi sălășuiau. I se îngroșaseră. Ochii însă-i ardeau în foc, încet, și aveau priviri răfăcite. — Poftesc să șadă pe laviță, lângă mine. — Eu nepoate, zice, volu șede, dar am o rușine: să mi dai sălăș de noapte. Că lată-s eu de bobit de drumuri și nu mai pot alerga. Ș'acum mi dai voi să mă prezint: Vasile Oprean, om cunoscut prin lume. — Nici nu mai începe vorba că vei dormi la

— Asta încă să n'o zici, nepoate. Poate să nu îți pară bine, și poate să nu dorm la tine peste noapte. — Îl privii nedumerit. Dar el nu zise nimic, ci-și scoase o taba heră de tinichea, îngălbenită de vremuri, și-și răsuci cu degetele noduroase, în silă, o țigară.

— Vorbesc așa, spue el după ce-și aprinsă țigara, ca să nu te sperii. Unii oameni nu mă văd bucuros, și, peste noapte nu-mi prea dau sălăș. Că uite, eu noaptea nu prea pot dormi. Am un cântec și-mi vine cântecul acela în minte, noaptea mai ales, și încep să-mi cânt. Noaptea eu tresar din somn și n'am hodină ca alți creștini. Vezi că eu am un cântec.

Omul tăcu și privi alurit departe, uitându și de țigară. Mă gândeam să-l duc în casă, să-l dau ceva de mâncare, să-l îmblu c'un păhar de vin.

— Eu ls om vechiu nepoate. Eu am apucat vremuri mari. De vremile acelea vorbește cântecul meu. Da-l pagubă că mi-s'a isprăvit glasul! Ce să mai poată cânta un bătrân neputincios ca mine? La cântec trebuie inimă și glas. Inimă aș mai avea eu, dar glasul s'a stins de mult.

Se întoarse de odată spre mine cu fața luminată. — Tu ești tânăr, nepoate. Așa un glas tânăr ar trebui la cântecul meu. N'ai cerca să vezi cum merge?

— Eu nu cunosc cântecul acela, domnule Oprean. Păru că nu m'aude, și începu să murmure o melodie.

Tăcu apoi și mă privi iar. Dar eu să nu te opăcesc pe D-ta. Vei avea trebile D-tale. Dacă nu îți cânta, am să plec acum.

— D-ta să-mi faci cinstea să bei un păhar de

vin la casa mea. Zici că ești obosit. Te vei odihni un strop.

— Îl duc în casă, dar bătrânul mânca în silă. La vin începu să-mi spună sentințe latinești, și mă uimi cu multele lui cunoștințe. La vrăsta lui cetia și acum gazete, și știa să judece adânc multe din chestiile cari frământă neamul nostru acum.

— Eu, nepoate, zise în urmă, am avut rostul meu pe vremuri. Am însemnat și eu ceva în viață. Dar de câțiva ani a dat o boală grea peste mine. Am zăcut eu în boala aceea, între moarte și viață, patru luni de zile, și când m'am trezit mi-se părea că i altă lumea și s alți oamenii. Vr'o câțiva tineri din oraș, după ce m'am făcut mai bine, veniră să mă vadă. Era între aceștia unul Bratu cu numele și avea un glas — privighetoarea raiului. Ș'a zis Bratu acela: Moș Oprean, am să-ți cânt o cântare nouă.

Cântă-o zic. Și el s'a răzimat de spatele scaunului, a privit în podele și a început cântecul. Eu eram iubitor de române, de doine, de tot felul de cântece. Am avut glas bun odată, dar ca atunci n'am cântat nici odată așa de frumos. Că Bratu acela numai cât ș'a deschis gura ș'a dot să cânte. Dar eu l-am prins melodia, din gât l-am smuls'o și am cântat așa cum nu s'a mai pomenit. Cântând atunci m'am pomenit într'alte vremi, între alți oameni, între alți români. Ș'acela mi-a rămas de atunci cântecul meu. Venise Bratu la mine, chipul să mă înșele: moșule să îți spun o cântare nouă. Dar eu am cântat o, eu am compus cântarea aceea. O știi și tu? — Și bătrânul mă privi blând, duios, cu dragoste mare.

Nu știam ce să cred de el. Vedeam că l un nenorocit, dar nu l pricepeam. Îl umplui păharul

ții: de sus, de departe, din alte țări, dela alte neamuri. Numai dela noi nu, numai prin puterile noastre proprii nu, — ca adevărați mucenici.

Fac rău dușmanii noștri când vor să ne ia și acest drept de a plânge când ne dor loviturile, căci toată revolta noastră, tot dorul nostru de răsbunare seacă în lacrimile ce le vărsăm, în protestele solemne ce le adresăm tuturor și în articolele de gazetă ce ne apară...

Așa ne este firea: să ne mărginim la plânsete și apoi să uităm. Așa ne este firea: blânzi, domoli, iertători, adevărate firi de mucenici...

De ce vor foile unguerești să ne facă să ne îndoim că și mucenicia are margini? De ce vor să ne facă să ne dăm seama că înseamnă a fi mucenic când unul suferă pentru dreptate și adevăr, că înseamnă a fi mucenici când suferă o sută, sau chiar o mie... Dar când suferă o sută de mii, când suferă un popor întreg înceată mucenicia și începe — *lașitatea?*

Premierul României la contele Aehrenthal. Din Viena ni-se anunță: Ministrul-președinte al României dl Ionel I. Brătianu, care petrece în Viena, a făcut azi, Miercuri, o vizită contelui Aehrenthal, ministrul nostru de externe.

Vizita aceasta a avut caracter particular și se datorește mai ales faptului că dl Brătianu îl cunoaște pe contele Aehrenthal încă din vremea când acesta era ministrul Austro-Ungariei la București.

Impăratul Vilhelm la Viena. »Neues Wiener Tageblatt« e informat că împăratul Vilhelm se va duce luna viitoare la Viena spre a felicita în persoană pe împăratul Francisc Iosif cu ocazia jubileului de 80 ani.

Impăratul Vilhelm se va duce la 15 Septembrie în Ungaria și va lua parte la o vânătoare de pe moșia arhiducelui Friedrich. La această vânătoare

vor mai lua parte arhiducele Francisc Ferdinand și a hiducele Iosif.

De aci împăratul Vilhelm va pleca la Viena la 20 Septembrie.

La 21 Septembrie se va da o reprezentație de glă la Operă, în onoarea împăratului Vilhelm.

Tot în aceea zi Suveranul german va primi pe ofțerii regimentului VII al cărui posesor este, cari îi vor preda o sabie,

Politică în cultură. Firește, nu noi o facem. Căci vigilența ochiului al »reprezentantului« acestui stat la adunările noastre culturale vede tot, urechea lui aude tot, mintea lui, purtând inscripția de pe pachetele de tutun, descoperă toate aluziile, chiar și când nu sânt, — iar rezultatul unei vorbe, spuse fără nici o intenție politică, este desființarea respectivelor societăți culturale.

Politica o fac, pe toate cărările, Ungurii. Ascultați ce spune, la deschiderea adunării anuale a »Societății culturale din Ungaria-de-sus«, reprezentantul ministrului președinte și al celui de culte, prefectul Krausz:

Sânt dușmanul oricărei aspirații naționaliste neîndreptățite (?) și, dacă e nevoie, îl stau în cale. Trebuie să ținem la ideea de stat cu toată inima, ca la o dogmă, și să apărăm drepturile limbii unguerești. Patriotismul poate fi numai unul: întreg, curat, fără ascunzișuri. În timpul mai nou tendințele naționaliste se luptă cu noi în comune, în reprezentanțe, în adunări bisericești, de pe amvon, — pretutindenea, cum arată Sakoitza care pretinde libele de dare slovacă. Aici nu mai ajunge agitația, aici trebuie să lucrăm întin, cu energie, repede...

Bine înțeles că drepturi are o singură limbă, ajutat în cultura lui trebuie un singur neam, slujbă trebuie să i-se facă numai »ideii«. Ba nu zău: noi de ce nu ne cumintim mai curând?

Delegațiunile. Zilele acestea cei doi primi miniștri au avut o constătuire intimă cu ministrul de externe, contele Aehrenthal, la Viena. Din Izvor semioficios a transpirat asupra acestei constătuiri, că cei trei bărbați de stat au pus la cale formalitățile convocării delegațiunilor. Se știe că guvernul comun a avansat cheituielile comune fără budget, neputându-se întruni delegațiunile din anul trecut, din pricina crizelor din ambele state ale monarhiei. Guvernul comun n'a avut anul acesta nici măcar indemnizare bugetară. Restabilindu-se acum vremelnic o stare mai liniștită

atât în Ungaria cât și în Austria, guvernele se pot să poată convoca delegațiunile încă în luna Octombrie. După 20 Septembrie miniștri se vor întruni consiliu comun și vor fixa definitiv materialul vor așterne delegațiunilor. Intre pozițiile budgetului comun, fără îndoială, cele mai mari vor pozițiile cheltuielilor cu anexiunea și dezvoltarea puterilor armate a monarhiei.

Putere pentru administrație! Alegeți-le din urmă au dovedit, vai, cu prisos, că administrația noastră — n'are destulă putere (?). Căci, dreptul de crișmă, toate acestea sânt în mâinile direcțiilor financiare. Autoritățile administrative, în privința aceasta, numai așa numitul »consulativ«, — care s'a dovedit și el a fi destul de puternic: întrebați pe birtașii români cari votat contra guvernului.

Cu toate acestea prestigiul statului preînde influința administrației să fie mai mare, să egaleze cel puțin pe cea a direcțiilor financiare. Așa va judecat, foarte cuminte, înțelepții din comitatul Szabolcs, invitând toate comitatele să scrie domnului ministru al finanțelor în senat acesta.

N'om muri — și-om vedea-o și pe asta, — că nu e dintre cele mai boacâne. Sau tocmită aceea n'o s-o vedem?

Conferința interparlamentară. În 29 a lunii curente se va deschide în Bruxelles conferința interparlamentară, la cari iau parte reprezentanții din Camera și națiunilor. Nu știu încă cine va merge dintre deputații noștri, — cu tot că odată se scria despre dl Dr. Al. Valda că va participa. Ar fi de dorit ca glasul unul fruntaș al nostru să se audă în toată lumea. Iată pe truce.

Ungurii vor fi reprezentați de un grup numeros la conferință. Conduși de fostul ministru de culte, contele Apponyi, și de actualul președinte al camerei unguerești, Berzeviczy, ei vor căuta să-și trîmbițeze iarăși liberalismul, cavalerismul, iubirea de dreptate, adorarea libertății, respectul culturii și celelalte calități cu cari se laudă în străinătate, și de cari noi celim cu multă uimire că ar exista în Ungaria fericită. Acum, când zărele mari apusene din Italia, Franța, Germania și Anglia sânt pline de justele noastre țipete de durere și de atrocitățile alegerilor infernale, când atâtea minți distinse au apreciat după dreptate broșura »Ligei culturale«, contele Apponyi va ținea, fără îndoială, să paradeze cu oratoriile, protestând contra bătărilor nobililor »naționaliști«.

și bău. De-odată ridică capul, privi speriat în jur, și mi zise: Eu am o vedenie. Cât ce se în sară, vedenia mi-se arată. Numai nu mi o arată tot deauna pe-o formă. Câte-odată-l văd cu flin'a în spate, alte ori cu lancea 'n mână, dar cea mai adeseori cu cușmă de oaie în cap. S'apropie vedenia de mine și mă cunoaște. Imi dă bună seara și-mi face semn din cap ori din mână. Nu mi-i frică de el, că ne cunoaștem de mult, dar așa o jale grea mi-se lasă pe suflet de câte ori îl văd, încât mai bine aș vrea să mor decât să mai am inima așa de amară. Trec — nepoate, de multe ori noaptea peste munți. Și-i lumină albă de lună și stau pădurile negre, incremente. Și 'n liniștea aceea mare mi-se arată vedenia. De multe ori stăm de vorbă ceasuri întregi. Grozav dorește să știe vești nouă din țară. Văd cum i-se umflă pieptul, aud cum îi bate inima și mă privește cu ochii mari și umezi. Sânt ochii lui așa cum îi cunoașteam în viață. Eu îi spun, îi spun mereu. Și el vine ușor pe lângă mine, oftează, și câte-odată se oprește dintr'una.

— Imi spui tu drept Vasile?

— Drept prietene, nu te-oi minți eu pe tine.

Să vezi nepoate, vorbim amândoi ca în viață, zise zimbându-mi moșneșgul. Iși moale mustățile în vin, soarbe un strop, și-mi spune: Se tulbură rău când îi spun veștile rele de pe la noi. Dar ce să-i fac, nepoate, din cât pot le încunju. Inșă câte-odată imi poruncește aspru, și trebuie să-l ascult. Pe comandantul mai mare trebuie să-l asculte ostașul de rând. Așa îi spun câte-odată veștil neplăcute. Atunci, c'un geamăt scurt, dispăre, și nu mi-se mai arată cine știe până când. Dar m'a legat sub jurământul de odată să-i spun

tot ce se întâmplă între Români lui. Acum eu citesc prin foi, dar tot nu le pot și toate. Așa am ajuns un om rătăcitor, căci trebuie să călătoresc mereu ca să aud vești nouă și să i-le spun. Tăcu și mă privi cu bucurie. Și mai umblu pentru ceva, zise iar: Imi port cântecul prin lume. Nu-l mai pot cânta că mi s'a stins glasul, numai atuncicând a venit Bratu cea la mine, mi-s'a deslegat. Dar spun textul. Și se afă pe aiurea vr'un tînăr și-l fluier melodia, și învață și melodia. Și cântecul începe să trăiască, încep să-l crească aripi, încep să cuprindă tot Ardealul, și în cântecul acela e puterea noastră, pentru că în el e nădejdea noastră.

Moșneșgul tăcu iar și priveam cu înfiorare și cu mișcă la dânsul. E-a slab și abătut, numai ochii erau vii par'că în toată ființa lui. Mă gândeam la păcatul rudeniilor care-l lasă pe-un biet nenorocit să cutiere satele și orașele, la o vrîstă așa de mare. Îi poftiți să se culce. El imi mulțămii: »O să cerc. Dar de mi s'arată vedenia, să nu fie cu supărare, va trebui să plec în puterea nopții. Numai afară poate sta cu mine și-i pot spune veștile ce mi le cere din lumea noastră.

Dar mai stai puțin nepoate. Iați crelonul și o foale de hârtie. Trebuie nesmintit să-l scrii textul.

Iau hârtia și aștept. El clipi din gene. »Scrie-acolo, zise ridicând un deget.

Colo 'n munții Tebi unde Horia odată

Iși strângea oștirea sub falnic gorun,

Se vede-o movilă ș'o cruce uitată

A lui Avram Iancu, eroul tribun.

Bătrânul se oprî aici, ochii se umplură de lacrimi, limba i-se înoda și nu mai putu să conti-

nue. Îi săbise, pe semne, și vinul cel băuș. Dar cântarea imi era cunoscută. Nu știu de cine poezia asta, destul de săracă de altfel, dar imi aduc aminte că vin mai departe și versurile

Dormi etern în pace eroiule mare

Că și de-a ta umbră dușmanii se tem.

Melodia ce-o îmbrăca înșă era, după cât imi aduceam aminte, plină de adâncimi dureroase și de înălțimi înfloritoare. Privii la moșneșgul care suspina încă, și, ca într'o depărtare cejoasă, pare că înțeleg.

»Voiu mai veni odată pe la tine, nepoate, acum mi-am uitat textul. Și trebuie să-i ști și tu. Trebuie să-l știe tot românul. Dar să vii odată la mine. Acolo am să-i aduc pe Bratu să țină cânte. Atunci să te aud, atunci să te văd cum îți-or da lacrimile, cum îți a crește și îți s'a strîngă inima. Acum noapte bună.

Îi lăsaî singur în odaie și am trecut într'ală casă. Mă temeam să nu-i fie rău peste noapte și n'am adormit până într'un târziu.

Dimineața când l-am văzut era foarte trist și foarte abătut. Abia îmbrăca ceva și se pregătea să plece.

Când trecu pe lângă grădinița de flori imi zise: »Ai frumoase pene, dar smulge garoalele. Garoala e ca un ochiu de sânge, și mie nu-mi place«.

Peste două zile am aflat dela un prieten că e omul rătăcitor. Era un om din generația care bate în stîngere, un vechiu funcționar la comitate care pe vremuri purta pușca și lancea sub comanda lui Iancu. N'avea pe nime, căci nu fusese căsătorit. Era așa cam imi spunea el. Suferea de o boală grea, de febra tifoidă, vreme lungă

Primejdia holerei.

De câțeva vreme, iarăș s'a ivit în Europa un oaspe îngrozitor, »oaspele negru«, — holera. În primăvara acestui an s'au ivit cele dintâi cazuri în Rusia de miază-zi, ajungând apoi tot mai dese și răspândindu-se peste întreaga Rusie. În săptămânile din urmă s'au ivit îmbolnăviri tot mai dese în apropierea granițelor rusești, spre România, Galiția și Germania. Germanii acestei boli au fost duși însă chiar și în Italia-de-sud, unde în Apulia mulți dintre locuitori s'au îmbolnăvit și dintre ei câțiva au și murit.

Eri, s'a răspândit chiar și în Budapesta știrea că din Fiume ar fi sosit doi bolnavi de holera. Știrea aceasta s'a constatat însă în curând că nu e adevărată. Cu toate acestea s'au luat măsuri ca toate vapoarele ce vor intra în portul dela Fiume, venind din porturile Italiei unde bănuie această boală, să fie supuse la un control medical sever.

S'au ivit chiar și în Viena trei cazuri de îmbolnăviri asemuitoare holerei, fără să se poată însă adevăra până acum dacă aiceva e vorba de holera.

Istoricul holerei.

Holera e o boală epidemică ale cărei semne sînt vărsături, fiori și sgîrciuri dureroase. Boala aceasta a fost adusă în Europa din Asia, de acea se și numește holera asiatică. Pentru întâia dată s'a ivit în măsură mare la 1817 în India, lășindu-se în scurtă vreme peste Asia întreagă. De atunci, se poate zice, holera nici n'a mai încetat în India.

La 1821 se ivesc cazuri de holera în Persia și Arabia și la 1823 ajunge pînă la țărnișii mării caspice. La 1830 ajunge pînă la Moscva, lășindu-se peste întreaga întindere a țării rusești și de-acolo în Polonia și România. În 1831 se ivesc cele dintâi cazuri de holera în Germania și Austria. În 1832 se ivește în Anglia, iar în 1838 ajunge pînă în America.

În primăvara anului 1849 s'a ivit în Paris, de unde s'a lășit peste Franța întreagă și Belgia. De boala aceasta n'a mai fost cruțată Europa de loc. În 1866, 1870, 1873 s'a ivit din nou în Germania și Austro-Ungaria, secerind nenumărate jertfe de om.

La noi în Ungaria s'a ivit mai pe urmă în Budapesta, în toamna anului 1892, cînd a fost adusă din Hamburg. Cele dintâi cazuri s'au ivit atunci în luna lui Septembrie, sporindu-se aproape în fiecare zi. Pînă în luna lui Noemvrie se îmbolnăviseră în Budapesta 1078 de inși și muriră 446. În Decembrie a conținut, ca apoi în Ianuarie să înceteze cu totul.

Ce e holera?

Holera asiatică e pricinuită de un mic bacil, care se strecoară în stomac prin apă și tot felul de hrane. Urmările bolii sînt diarea, vărsături și sgîrciuri, mai ales la mușchii picioarelor. Mîncarea iese din stomac, care nu poate mistul aproape nimic. De holera se îmbolnăvesc mai ales cei ce sufer și de altminteri de stomac.

Cea mai bună apărare împotriva holerei e curățenia. Trebuie să ne ferim să bem apă stătută și apă din fântâni joase, în care se pot strecura tot felul de murdării.

Știri mai noi.

Din Viena se telegrafiază: Eri s'au ivit aici 3 cazuri de îmbolnăvire asemuitoare holerei. Unul dintre bolnavi, o femeie, a murit. Starea celorlalți dol e gravă. Toți trei au venit cu vaporul dela Pressburg.

Din Lemberg se telegrafiază: S'a adevărit că holera a ajuns în Rusia pînă la orașul Tomasov, care e numai la 10 km. dela granița Galiției. S'au luat măsuri de apărare, cercetându-se de

cătră medicul toți călătorii care vin din Tomasov.

Din Cernăuși se telegrafiază: Ziarele de aici publică știri îngrijorătoare. Ziarele germane publice următoarele:

Holera pare a se apropia de granița României. Guvernul român a luat serioase măsuri pentru împiedecarea pericolului. Acum se vorbește în România de închiderea graniței austro-române dinspre Bucovina pentru traficul de persoane.

Prin această măsură draconică va face imposibilă trecerea rușilor prin Bucovina în România. Această măsură dacă se va pune în aplicare va aduce pagube colosale ambelor țări dată fiind comunicația intensivă ce se desfășoară prin Bucovina.

Presă română pledează în favoarea acestui plan. Zilele trecute orașul nostru a fost vizitat de dl ministru Morțun și directorul general al serviciului sanitar din România, dl Cantacuzino, cari, după ce au inspectat granițele românești au venit să sondeze comunicația Bucovinei cu Rusia.

Din București se telegrafiază: Dl Morțun ministrul de Interne, sosind în capitală a luat noul măsuri de prevenire contra holerei.

În înțelegere cu dl general Crălniceanu, ministrul de război, a dispus ca pe zonele de frontieră pîzite de soldați, să se trimită de urgență noi trupe.

Așa că chiar azi se vor deplasa din Capitală 7 batalioane de infanterie pentru a face împreună cu trupele existente pe zone o pază severă.

Pentru o mal de aproape supraveghere a trupelor, s'a luat dispoziția ca ofițerii să cantoneze pe linia zonelor.

De-asemenea dl ministru de război a scutit de manevre telegrafice pe toți medicii, agenții sanitari, personalul administrativ și polițienesc, pentru a putea rămâne la posturile lor și a observa deaproape măsurile preventive.

Măsurile de prevenție.

Budapesta, 25 August. Ministerul de interne publică o circulară adresată tuturor autorităților, prin care se atrage luarea aminte a cetățenilor asupra primejdiei holerei și li-se dau sfaturi cari trebuie urmate, chiar și fără ca să fim amenințați de holera.

Înainte de toate fântânile trebuie ținute întotdeauna acoperite și ferite ca apa murdară să nu poată curge în ele. Apă din lacuri și riuri să se bea numai după ce a fost fiartă. Gunoiul și orice murdărie să se arunce departe de fântâni. Eștoarele trebuie ținute curate și stropite cu lapte de var.

Îndată ce s'ar ivi undeva vre-o îmbolnăvire ce ar sămăna cu holera, cazul trebuie adus numaidecât la cunoștința autorităților.

Ultime știri.

Viena, 25 August. Cel doi bolnavi se simt mai bine. Medicul au supus pe moarta de ieri unei vizitații amănunțite, dar nu s'a adevărit că ar fi murit de holera. Despre cellalți doi bolnavi de asemenea s'a constatat că nu sufer de holera.

Roma, 25 August. În ultimele 24 de ore s'a constatat în provinciile Bari și Foggia 28 de ca-

Hi bine ca cineva să-i poată răspunde cunoscând la perfecție stările dela deputații noștri, cu toate că sînt atât de puțini datoria să nu scape eventualul prilej ce vine atât de ispititor.

audiența ministrului de externe.

Viena se telegrafiază că ministrul de contele de Aehrenthal, se ve înfă-

Duminecă în audiență la împăratul.

ministrului e adusă în legătură cu

necesitate iminentă a convocării dele-

scărilor.

«Fremdenblatt» despre situația din Croa-

Organul ministrului de externe «Fremden-

ocupându-se azi la loc de frunte cu sor-

consolidării politice în Croația spune, că la

între situația din Croația și cea de

de alegeri din Ungaria pare a fi asemă-

Banul Tomasich deduce din analogia

din Ungaria, că va reuși el, întocmai ca

de Khuen, să formeze un partid governa-

bine închiegat. Logica banului e corectă

la părere căci în Ungaria n'a trebuit să

regim nou ca să-l răstoarne pe cel vechiu,

înd că regimul coaliționist se surpase sin-

rim politica sa lipsită de continuitate. Banul

trădează planurile, se vede însă lămurit că

mează pilda contelui Khuen. Succesul poli-

sale e condiționat de maturitatea politică a

croat, căci încă nu se știe că oare

popor părăsi-va ori nu politica infructuoasă

pentru a se întoarce la o politică mai

Banul manifestă fără îndoială o mare

în succesul său și pînă la un punct

deci încă poate fi considerată drept o si-

rezultatului.

«Deutsches Volksblatt» povestește ace-

atrocități la alegerile din Croația ca în Un-

cînd

man

tipet

drept

pony

istoria

le.

use

me-

im-

im-

care

pa-

ate.

tu lam mal văzut de-atunci, dar mi-a lăsat o

tu. Mesle adâncă. Mă gândesc mult la el, și dela

dații sufletul, la caracterul bărbaților noștri frun-

de mal de mult.

Prietinul care îmi spuse istoria asta îmi zise

încheere.

La astfel de suflete, chiar cînd sînt legate de

com rătăcitor», te închini, ca înainte steagu-

de luptă, ciuruit de gloanțele dușmane.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului

apropiat la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. Să fim atenți la firmă.

pentru că dela Székely și Réti fabricanții de mobile în Marosvásárhely.

și constă din: dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului

apropiat la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. Să fim atenți la firmă.

zuri de holeră și 13 decese. În toate celelalte provincii ale regatului condițiile sanitare sânt bune. Nu este nici o semnalare de întindere a epidemiei.

Lemberg, 25 August. Eri seara a murit un muncitor, despre care s'a crezut că ar fi avut holera. Cazul acesta de moarte a înspăimântat populația, deși s'a publicat în mod oficial că muncitorul acela n'a murit de holeră.

Din Tomasov (Rusia) se telegrafiază că acolo s'a ivit un nou caz de deces.

Scrisori din București.

Risipiitorii noștri. — Un apel. — Moartea lui Nicolae Mandrea. — Măsuri în contra holerei. — Călătorii din Italia. — Studenții turci pe valea Prahovei.

București, 17/24 August.

Neînțelegerile dintre popoare preocupă astăzi mai mult decât ori când opinia publică europeană. Presa mondială consacră zilnic articole, prin cari caută să lămurească aceste certuri și neînțelegeri, să arate motivele lor, să spună cine are dreptate. În legătură cu frământările din Austria și Ungaria a fost adus uneori și numele nostru. Foarte de multe ori — dacă nu totdeauna — s'a vorbit însă cu simpatie de năzuințele spre libertate ale popoarelor slave, de opresiunile, la cari aceste popoare sânt supuse. Și să nu ne închipuim că străinătatea ar avea mai multe simpatii față de slavi decât față de noi Români.

Dacă străduințele noastre nu sânt cunoscute în străinătate, vina este în primul rând a noastră, a aceluia dintre noi, cari, dispunând de mijloace, petrec ani de zile în străinătate, fără a se gândi măcar să arate cât de cât care este situația neamului românesc față de vecinii cari îl încunjoară, cum ne-a împărțit soartea, ce trebuie să îndure o parte din neamul nostru, cari sânt durerile, cari sânt visurile și aspirațiunile noastre. Risipiitorii neamului nostru cheltuesc averi întregi pe nimicuri, pe — pantoful de curtezană, spre a intra în grațiile cutărilor ușurateci, când le-ar fi așa de ușor să se pună în contact cu astfel de lume, să caute a face cunoscute în străinătate suferințele unui neam întreg.

Dar ce ar face în acest caz Parisul și Monte-Carlo, despre cari aminteste marele sprijinitor al culturii noastre, dl V. Stroescu? Un frumos articol publică în această privință »Conservatorul« de azi.

Iată ce relevază numitul ziar:

»Atragem asupra acestui chestiuni de o importanță extraordinară de mare, atenția tuturor bunilor Români, cari își petrec timpul în străinătate, mai ales, că am fost isbit dureros, citind acum de curând niște dări de seamă asupra unor conferințe, cari au avut loc la Societatea comercială de geografie din Paris, la cari au luat cuvântul într-o chestie, care ne interesează de aproape, toți străinii, numai în numele românilor n'a avut nimeni, cine să vorbească.

S'a tratat în aceste conferințe pe larg problema: »Conflictele de rasă din Austro-Ungaria« și au vorbit, relevând importanța elementelor slave din monarchia aceasta oameni de valoare, ca profesorul Ielinek din Praga, un altul Dr. profesor din Agram, profesorul Dr. Feilbogen din Viena și chiar un ungar s'a găsit să ia cuvântul asupra importante chestiuni, care preocupă lumea politică europeană. Numai din partea Românilor nu s'a găsit unul, care se apere interesele naționale românești.

Acest fapt destul de dureros ne îndeamnă să facem apel la bunii patrioți români, cărturari de prin centrele intelectuale ale Apusului, să fie mai băgători de seamă și să nu lase să le scape ocazii bine-venite, ca și cea amintită, când pot să aducă imense servicii neamului românesc, in-

formând străinătatea asupra chestiunilor vitale românești.

Vorba este însă: Va avea acest apel vre-un răsunet? »Parisul de o parte și Monte-Carlo de alta ar putea s'o spună.

Eri a încetat din viață Nicolae Mandrea, unul dintre cei mai de seamă magistrați ai țării românești. De mult acest distins bărbat suferea de o boală de inimă, care l-a și doborât. Nicolae Mandrea a fost un jurisconsult de valoare în calitate de președinte al secției a doua dela Curtea de Casație, a redactat o sumă de jurisprudențe de cea mai mare însemnătate. Om cult în adevăratul înțeles al cuvântului, om de inimă, pătruns de sentimentul de dreptate, a rămas proverbial prin felul echitabil, în care el pronunța sentințele.

Nicolae Mandrea a pășit în viața publică la 1864 ca profesor de dreptul civil la universitatea din Iași. La 1868 intră în magistratură și la 1870 ajunge președinte al Curții de apel din capitala Moldovei. În diferitele comisii, din cari a făcut parte, cu ocazia modificării unei legi, cuvântul lui a fost totdeauna ascultat. El a combătut uzura, care a adus la sapă de lemn atâtea familii. Legea împotriva acestui păcat se datorește în mare parte lui. Rămășițele pământești ale defunctului au fost aduse la București. Înmormântarea se va face Joi.

Lumea bucureșteană e alarmată de primejdia holerei. Orice caz de moarte grabnică este atribuit acestui flagel. Serviciul sanitar a luat cele mai severe măsuri de pază. O curățenie exemplară domnește acum peste tot locul. Orașele murdare din Moldova — unde locuiesc ovreii sânt acum curate și inspectate zilnic de numeroși agenți sanitari. Le-a dispărut m'rosul atâtea de caracteristic. Tot ca o măsură de prevenire a boalei, în consiliul de miniștri de ieri s'a luat hotărârea de a se contramanda marile manevre regale, plănuite în acest an. Pe întreaga linia Prutului au fost postați soldați cari au ordinul de a proceda în chipul cel mai energic față de aceia, cari ar îndrăzni să treacă Prutul. Tot în consiliul de miniștri de ieri s'a luat hotărârea de a fi supuși unor stricte observații sanitare călătorii cari vin din Italia, de oarece au venit știri că în sudul acestei țări epidemia face zeci de victime pe zi.

Sânt unii medici cari afirmă că, grație măsurilor luate, primejdia holerei este înlăturată.

Alții din contră afirmă că orice măsuri s'ar lua nu vom putea scăpa de acest oaspe primejdios.

Căci, orice măsuri s'ar lua, pescarii lipoveni din Delta Dunărei vor veni în contact cu Rușii din Basarabia, aducând astfel flagelul în colibeile lor. Deocamdată publicul e foarte neliniștit. Nu s'a semnalat până acuma nici un caz, în nici o parte a țării. Dar nu poate și nimeni ce aduce ziua de mâine.

Studenții turci, însoțiți de profesorii lor și de ministrul lor de culte și instrucție sânt acum pe valea Prahovei, unde vizitează diferitele localități industriale și climatice. Peste tot unde trec ei sânt primiți cu multă însuflețire. La Ploiești au leșit întru întâmpinarea lor toți fruntașii orașului, împreună cu autoritățile. Gara era frumos împodobită cu ramuri verzi și cu drapele românești și turcești. Li-s'a urat bună venire, în uralele nesfârșite ale publicului. Același primire li-s'a făcut la Comarnic, Bușteni, Azuga și Sinaia. Sinaia! Aici au vizitat reședința de vară a regelui, Castelul Peleş, unde, după cum se știe, se păstrează o parte din drapele luate de ostașii Români în războiul dela 1877. Tunuri și steaguri turcești luate prin vrednicia soldaților noștri. Excursionistii au defilat în fața familiei regale române. M. S. Regele i-a salutată în cuvinte prietenești, la cari ei au răspuns cu urale însuflețite.

Correspondent.

Cum își cresc Maghiarii copiii

În situația actuală politică, pentru frații noștri de peste munți, nu sânt lipsite de interes, și numai pentru ei, ci și pentru noi, cei din România, rândurile de mai jos, care exprimă conștiințe foarte serioase și gânduri foarte adevărate în chestie de cea mai mare importanță pentru interesul unui neam educația poporului.

Zilele trecute, trecem împreună cu un prieten prin comuna Poiana-Mare (Dolj) și înaintea noastră vedem un copil ca de 12—13 ani, care atrage atenția după portul său, ce ne arată deși țărăn, nu putea să fie Român. Ne apropiem de el și intrăm în vorbă.

— »De unde ești, băiatule?«

— »Din Bălgrad, din Ungaria.«

— »Din care Bălgrad, și mai întrebăm: »cel sărbesc?«

»Nu, sânt din Bălgradul Unguresc, din Alibulă!«

Întrebăm atunci asupra rostului lui în satul acela, și aflăm că trebuie să fie vreun Ungur venit acolo cu părinții săi, la lucru.

Aflăm, apoi că este venit de vre o trei săptămâni »în țară«, cu mama sa, care se află bucatăreasă la spitalul din acel sat.

Atunci îl întrebăm să ne spuie unde simte mai bine, aici, »în țară«, sau la ei în Alibulă. Copilul de Ungur, cu tristețea pe față, dând semnificativ din cap, ne spune că nu este bine aici în țară, de oarece copiii Românilor n'ascultă de el, pe când »dincolo« toți ascultă de el și aveau frică de Ungur, căci îi bătea foarte temă.

Intrigați de răspunsurile copilului și văzând că vorbește chiar destul de bine românește, întrebăm din nou dacă el este Ungur sau Român din Ungaria!

La această întrebare a noastră, figura copilului la o înfățișare semeată și, cu o privire desprețuitoare, ne răspunde: »Eu Român! ? Niciodată eu ls Ungur, iar acolo în Ungaria, noi sântem mai mari, iar nu Români, cum zic ei.« Și mai departe, continuând: »Țara acela »de dincolo« este a noastră, a Ungurilor, iar nu a Românilor, acolo Ungurii au drepturi mai mari, și dacă Români fac gălăgie, apoi, numai decât li se dă bătăie de birău și-i închide. Când m'oi duce »dincolo«, am să știu ce să fac la copil de Român, căci ei pe mine m'au înjurat destul aici!«

Eram cam revoltați de răspunsurile trușe ale copilului de Maghiar, îndrăzneț și conștient parcă de menirea lui pe pământul de peste Carpați, totuși, doritorii de a ne lămuri pe deplin despre această credință și această școală a micului Maghiar, continuăm a sta cu el de vorbă.

L-am pus atunci să ne spuie cine l-a învățat toate acestea câte ni l-a spus nouă, și, în același timp, cine l-a însușit ura aceasta mare în contra Românilor »dincolo«. »Știi ce ni-a răspuns? »Tata, până când n'a murit!«

Ne-am lămurit atunci pe deplin asupra mentalității acestui copil și asupra urei celei mari de rasă ce poartă în inima lui. Nu mai avem de culege dela el, căci ce ni se spusese ne era destul de a ne convinge cum se lucrează »dincolo« de către dușmanii neamului nostru, spre a se câpăta o armată de noi Maghiari, hotărâți să lupte pe orice cale pentru apăsarea și, dacă se poate, nimicirea neamului nostru. Ne gândim la toate acestea, ca și la lipsa de educație politică ce este la noi, față de aceia ce este la »șoviniiști Unguri«, când tocmai ne este în cale un unchlu al acestui copil, care era și el venit tot la spitalul din acel sat, și care probabil observase convorbirea noastră cu copilul.

Ne-am adresat și lui, să vedem ce ne mai spune, și, între altele, i-am arătat cât de rău l-a când însușia copiilor lor; la o astfel de vârstă atâtea ură față de Românii din Ardeal, ale căror drepturi nu le pot înlătura așa ușor. Sufletul copilului era sufletul acestui Ungur mai bătrân. Aceleași gânduri îi legau pe amândoi. Între ei

Pentru cumpărare

pălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENCZ

Weismayr Ferencz

Timișoara, centru, strada Hunyady

spunea că nu este drept ca un străin (în Ardeal este străin) să fie notar, prieten sau altceva în satul lui. »Căci așa ceva nici nu lăsați aici, în România! D'voastră nu lăsați să vi se dea un jidan primar sau și i prigoniți? Așa facem și noi cu Români în țara noastră.»

Un spus Ungurului că e greșit când crede că el este al lor, și că chestia jidovească nu se asemănă câtuși de puțin cu chestia a fraților noștri de peste munți, cari au drepturi mai vechi decât ale Ungurilor. Că Ungurul nu ne-a înțeles.

Am despărțit de acești dușmani ai neamului nostru, pe cari încă nu-l cunoaștem destul bine și cărora le permitem totuși să trăiască bine în țara noastră, pentru că, de mici, și chiar, cum e în cazul de față, să ne crească neamul. Aceasta dovedește că nu sântem formați politicește, și mai în-țelegem că avem lipsă de o desăvârșită cultură și de o educație patriotică.

Coștii noștri de vrsta pulului de Maghiar sânt și lipsiți de sentimentul patriotic, ba chiar și dau seamă de ceiace avem noi de făcut cu Ungurii. La sate, ei nici nu pricep Maghiarul de 12 ani pricepea atât de bine, să ne răspundă cu atâta curaj și semeție. Copiii noștri se ocupă de alte lucruri, fără nici o semnătate, iar de educația patriotică ce trebuie să însușie copiii, de mici, habar n'au. La țară poate că așa ceva constituie o chestie fără de importanță.

În țara noastră străini de aceștia, dușmanii noștri, cu copil de 12 ani, pentru că să știe ei ceiace de mult trebuia să știm noi și să punem în practică. Căci un popor de jos să se ridice, și de la mulțimea cea mare să se scutură puterea și țaria lui, când împrejurărilor cer. Nu vom ști să l dăm ceiace trebuie să fie astfel de împrejurări, — nu vom face »Neamul Românesc«.

Jandarmii ca mijloc de cură la băile din Ocna-Sibiului.

— O solie de »pace«. —

Am de mult s'a scris în »Tribuna« despre »tratarea« a băilor, de care au parte oaspeții români ai băii din Ocna, în urma griiei »patriotice« a administrației actuale u'rașovine. Urmarea a fost, că cu sentimente românești s'au mai rărit și că totuși e prea mult să fie batjocoriți jandarmii lor; a năpădit însă cu atât mai aprig nevoi de tărteni din România, cari s'au făcut »ungurici« de odată cu trecerea graniței și cari, în urmărire, nu-și fac scrupule din disconsidera limbii române, din contră, o disconsideră în dragă voie. Așa s cetățenii »români« cei »drepturii« faimoase, cu manifestul rezerviștilor de confesiune mozaică și cu »vârșarea« a »patriei« pentru patrie...

Cu câtă grijă sânt tratați Românii, s'a văzut și în meca trecută. Când jandarmii de inspecție vin să ajungă recordul cel mai mare în urmele »foco«-orului. Căci ei vreau să se facă tot »viubiți« de popor, — sânt puși doară pentru »păzirea ordinii«. Iar »pacea«, mizlicul cu guvernul vrea să amețească lumea cultă după »necesul« dela alegeri, trebuie întărită cu orice mijloc. Altfel cum să-ți poți explica împrejurarea, că jandarmii au desbrăcat de brâne în fața puștii, în parcul băilor, într'o »dup'amiază« cerându-le, două dame din Săliște, cari ținuseră să se arate în frumosul lor costum întregit prin culorile tricolore? Protestele celor indignați au rămas zadarnice; temeliiile statului, zguduite, trebuie să fie mântuite. Brânele probabil vor fi și arse, doamnele noastre vor fi pedepsite, »statul« asigurat pe veci! Și, mă rog, să mai scrie cineva, că nu sântem de viță vestiță: nu s'a mai născut încă un singur oaspe român — dela

»frații« »pământeni«, cari dau acuma la 60 procente din totalitatea oaspeților nu așteptăm — care să pretindă dela administrația scăzilor, sub amenințare de momentană părăsirea băilor, să garanteze siguranța personală a oaspeților îmbrăcați românește. Reprezentanții altui neam, să zicem a Cehilor, Polonilor, Nemților, etc. toți ar fi plecat momentan. Ai noștri — au sânge român. Și asta nu-i doară destul?

Să vă spun însă și o scenă hazlie de »mântuire« de patrie. Aceaș Duminecă, acelaș parc, acelaș »păzitor«, câteva oare mai târziu după bravura cu Săliștencele. Eram în societatea unui student în tehnică, care avea o pălărie de pale cu o pantilică roșu-galben-roșie.

Deodată se apropie reprezentantul celor mai noi bărbați politici dela noi și provoacă pe student, să-și ia panglica de pe pălărie, căci are poruncă »să nu sufere în țara ungurească alte culori decât roșu-alb-verde«, iar culorile de pe pălărie din chestie »sânt ale unui alt stat«, pe care domnia-lui de altminteri nu-l știe. Vă puteți închipui impresia, ce ni a făcut-o situația tragicomică a jandărașului înțelept, mai ales după-ce a fost invitat să ia el, cu forța, panglica și totuși n'a cutezat s'o ia. Aviz celor cu panglici vărgate pe pălării, ori celorce poartă pantalonii cu vergi de culoare proscrisă l-ar pune păcatele să meargă la băi în Ocna!

Coresp.

Pentru inundații din Bănat.

Am mai primit la administrație pentru inundații din Bănat:

Colecta dlui Teodor Teier din Zeldeș dela T. Feier 2 cor., C. Florea 2 cor., Ștefan Groza 1 cor., I. Faur 1 cor., I. Vesa lui Ștefan 1 cor., Teodor Tripa — 60 fil., A. Lung — 50 f., T. Groza — 40 f., Ursu Vesa 1 cor., G. Vesa a Anchilii 1 cor., T. Vesa sumarul 1 cor., Minerva Feier 2 cor., Riste Vesa a Iancului 1 cor. toți din Zeldeș, Petru Han, Roșia 2 cor., Iovu Coste, S. Buceava 5 cor., Const. Babuța, Săturău 1 cor. la olaltă — — — cor. 23 50

Colecta dlui Leonte Opreș din Dridif dela Iosif Opreșiu preot gr. cat. 2 cor., Gheorghe Nodea, Toader Streza și Gheorghe Opreșiu câte 1 cor., Mihaiu Streza, Corniță Opreșiu, Gheorghe Gorun, Vasile Opreș, Vasile Gorun, Șofron Opreș și Rafira Streza câte 40 f., Gheorghe Bodârnea 50 fil., Maria Streza, Gheorghe Ciora, Maria Opreș, Haralamb Opreșiu, Ana Ciora, Ana Gorun, Elena Dragoș și Gheorghe Opreșiu câte 30 fil., Zevedeu Opreș, Ienci Gorun, Mateiu Boita, Ioan Opreșiu Zachin Gorun, Nicolae Ciora, Ioan Opreșiu, Ioan Gorun, Anica Dragoș, Ioan Streza, Vasile Gorun, Iosif Opreș, Simion Bodanea, Ioan Bârsan, Alexe Comenicu, Rozeta Ioan Dragoș, Șarica Nicolae Streza, Lucă Mateaș, Zevedeu Opreșiu și Spiridon Gorun câte 20 f., Iosif Opreș 24 fil., Ioan Gorun 14 fil., Nicolae Opreșiu, Eva Opreșiu, Ioan Gorun câte 10 fil., Ioan Gorun 1 cor., Nicolau Pascu 80 fil., Eva Opreșiu și Oprea Streza câte 40 fil., Gheorghe Gorun și Maria Opreșiu câte 20 fil. și Leonte Opreșiu 60 fil. laolaltă — — — cor. 18 48

Colecta dnei Victoria Ispravnic din Curtici dela Morodan Ștefan 20 fil., G. Ciupuligă 1 cor., Ilie Negru 40 filerli, Ilie Mocușla 40 fil., Terentile Ardelean 1 cor., Gheorghe Ciupuligă a lui Ilie 1 cor., Nicolae Negru 1 cor., Mocșin Don 1 cor., Teodor Don 40 fil., Oligor Don (a borui) 30 fil., Gheorghe Mocușla 30 fil., Teodor Don Bălu 60 fil., Germen Todor 20 fil., Florea Mocușla 1 cor., Petru Dărăbuși 40 fil., Ilie Mariș 40 fil. Țăranii din Curtici.

D. Merkler Fülöp Macia 60 fil., Villág Simon 40 fil., Mákovics Mór 50 fil., Számeth József 1 cor., Kling Mór, Curticiu 60 fil., Gheorghe Ispravnic, Șiclău 2 cor., Liviu Rațiu, Macea 1 cor., Doamna văd. Ida Rocșin născ. Mladin Pauliș 5 cor., Silvia Ispravnic 1 cor., Dimitrie Halduc 1 cor., Erdős Imre 30 fil., Dșoara Elvira Cloară 1 cor., Elisaveta Iulean 1 cor., Victoria Ispravnic 2 cor. Suma — — — cor. 27 —

Total: Cor. 68 98

Sumele de până aici: 5481-68

Total: C. 5550-66

S'au expediat la Caransebeș: C. 5264 —

Rest: C. 286 66

Cronica pedagogică.

»Progresul nostru cultural«.

Sub acest titlu, dl A. Muțiu în coloanele acestui prețuit ziar *) a scris un articol în care constată că din soluțiile publicate în chestia inspectorilor școlari (revizori) nu e mulțumit, nici cu una.

Motivele îi sânt: multele cheltuieli cu diurnele și călătorii împreunate cu inspecționarea.

Chiar să se realizeze instituția revizorului, dl A. M. nu crede să ajungem rezultatul dorit.

Că din ce cauză nu se poate realiza — bine înțeles — nu ni-se spune.

Salvarea progresul nostru cultural dl A. M. o crede altcum, anume inspecționarea să o îndeplinească protopopii tractului.

Deci dl A. M. totuș consimte cu unul din sulevatorii acestei idei: cu »Un adevărat prieten al școlii«, care deja și a expus părerile la timpul său tot în »Tribuna«.

Fără să ating susceptibilitatea cuiva, observ că inspecționarea ca și cu toate statele culte — trebuie să se facă prin oamenii de specialitate.

Caz concret? Inspectorii regești de școale, cari mai toți se recrutează dintre învățătorii în funcțiune.

Și procedeul recomandat de dl A. M. în inspecționarea școlilor numai așa îl crede efectiv, dacă avem un plan de învățământ corespunzător.

Această părere — relativă la plan — o primesc și eu dar ciudată și stranie este expunerea dlui A. M. când spune, că planul de învățământ va fi bun numai atunci, când la stabilirea lui vor conlucra nu numai învățătorii și învățătoarele dela orașe, ci și celea dela sate, căci acestea cunosc economia de casă și alte recerințe familiare.

Eu așa știu, că la stabilirea planurilor de până aci nu s'au ignorat învățătoarele dela sat pentru că nu au venit în combinație la exmpterea anchetei nici învățătoarele dela orașe.

La facerea planului au colaborat exclusiv cei mai destoinici bărbați ai noștri de școală: învățători și profesori, fie că aceia (învățătorii) au locuit la orașe, fie că la sate!

Ideia dlui A. M. cu »economia de casă și alte recerințe familiare« e bună dar dl A. M. a adus-o pe tapet prea târziu.

După împrejurările de azi avem să ne concentrăm aptitudinile noastre nu asupra »necesităților culturale«, ci asupra actor lucruri mult mai importante asupra necesităților de ordin cultural-național reclamate de știința noastră etnică și acestea le și putem realiza în parte și prin stabilirea unui plan corespunzător de sine înțeles abandonând punctul de vedere al dlui A. M. căci altcum ajungem la cunoscuta discuție: »Dă-lana caprina«.

Dar să revin!

Dl A. M. cere că planul stabilit după procedeul recomandat de d-sa — să fie distribuit spre studiere și aplicare conștiințioasă tuturor învățătorilor, învățătoarelor, directorilor și inspectorilor locali precum și protopresbiterilor tractuali.

Atunci când dl A. M. susține, că planul să se dea spre studiere și aplicare conștiințioasă directorilor locali (preoților) și protopresbiterilor,

*) Vezi nr. 159 al »Tribunei«.

foarte imi vine a crede că dl. A. M. nici nu e învățător, ci ceva diletant...

Ce aplicare conștientoasă, — la materia din — poate face preotul ori protopopul, cari, plan după poziția lor — de fel nu se ocupă cu instrucția directă a copiilor *).

Aceasta o pot face și experia exclusiv numai învățătorii și învățătoarele.

Dorința dlui A. M. ca planul stabilit, să se introducă și în ultimul an pedagogic, după cât știu — la institutul nostru din Arad — încă se împlineste, întrucât numitul plan — se aplică și de către preparanți la școala de model.

Așa dar planul se aplică și totuș nu este »un formitate« în învățământ, cum cere domnul A. M.

Lucrul se explică de sine!

Instrucția nu e mașinărie pe rotile ca să reproducă numai în mod automat, deoarece deși principiile sânt aceleași, metodele (înțeleg procedurile speciale ale fiecăruia), variază bineșor, iar de aici noi ne-am îndatinat a zice, că: »Fiecare învățător își are metoda sa«.

Contrastul experiat la examenele dela sate, că cecece comisari din acest an, a aflat de bun, iar celalalt desaproabă, în ce dl. A. M. — recunosc — are dreptate, se poate aplana altcum, mult mai ușor și anume:

Învățătorii designați din partea Consistorului de comisari de examene înainte de a merge în tract (ia examene), să se întrunească în o conferință intimă, cu care ocaziune să ia studiul de studiu stabilind la fiecare (obiect), că critica examenului respective observările din ce punct de vedere să se facă?

Lucrul ar fi mai greu în anul prim.

De aceste stabiliri — relativ la observări — odată făcute, ar trebui să țină strict fiecare comisar și atunci nu ar mai obveni inconvenientul, că ceea ce unul tocmește, celalalt să strice.

Altmintrelea o astfel de propunere, subsemnatul ca comisar de examene a. c. cu prilejul așternerei raportului meu general — o am și făcut Venerabilului Consistor.

Convocarea unei conferințe didactice mixte (cu învățători și preoți) spre a comenta planul abia la 2 luni dela împărțire, iarș — e un »non sens«.

Așa ceva nu poate avea loc decât abia cu finea anului școlar când fiecare învățător l-a cernut atât din punct de vedere al practicabilității cât și al utilității.

Nu avem timp și nici e pedagogic a face comentarii teoretice, ci mai ales practice.

Și acestea dovedesc, că dl. A. M. cuprinde demersurile progresului nostru cultural numai iac' așa... pe deasupra.

Și mai iluzorie și rău nimerită devine ideea dlui A. M. atunci când cere, ca preoții, ca »inspectori locali« (volește să zică directori locali), să-l controleze pe învățător cu planul în mână tot la 14 zile și rezultatul să l comunice îndată, fidel și fără cruțare protopopului concernent, iar acesta Consistorului trăgând numai de cânt la răspundere pe cei cari nu și împlinesc datoria.

Un așa lucru pe dos nu s'a mai pomenit!

Preotul, care cum am zis: după poziția lui nu se ocupă cu instrucția — să ceară dela protopop și Consistor ameliorarea stărilor metodice în tractarea și exhaiurarea materiei de învățământ, abstrăgând dela aceea, că în unele locuri relațiile dintre preot și învățător sânt cât se poate de încredite.

Trebuie să recunoaștem: *Pacostea cea mai mare pe capul nostru e că, atunci când e vorba de adevărata controlă, mulți înși atât dintre factorii oficiali cât și dintre cei neoficiali îmblătim la idei învechite și ruginite, sau »Batem apă în piudă«, cum zice Românul, nebăgând în seamă împrejurarea că chiar pe lângă aplicarea unei controle*

*) A nu se face confuzie cu catecheții (preoți), cari instruiază din un singur studiu: religiunea (I. C.).

de specialitate, cum au scris mulți înși în coloanele »Tribunei« nu am avea mai multe cheltuieli decât cu convocarea de conferințe și inspecții anuale de mai multe ori prin indivizi mai puțin specialiști în alte dăscălii.

Am scris acestea, de vreme ce în chestia pusă pe tapet pe dl. A. Mușu până acum numai dl. D. Boariu a reflectat, — am scris ca nu cumva prin tăcere să se creadă, că cele relevate de dl. A. M. ar fi punctele de salvare sau mănecare întru promovarea progresului nostru cultural-elementar.

Socodor.

I. Crișianu.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 25 August n. 1910.

Nietzsche.

Arad, 25 August n.

Azi s'au împlinit zece ani dela moartea celebrului filozof Friedrich Nietzsche, dela izbăvirea lui de chinurile pământului pe care l-a adorat atât de mult, în mijlocul suferințelor de tot felul.

Prin anii 80 ai veacului trecut literatura lumii o stăpâna Ibsen, filosofia Schopenhauer. În mintea tuturor era vii figurile uriașului dramaturg, purtând pecetea blăstămată a păcatelor moștenite dela părinți, pe buzele tuturor era aforismele, învățăturile întunecate ale filozofului nemângăiat. În deprimarea aceasta generală, în vremea celui mai deznădăjduit pesimism, a venit Nietzsche.

Glasul lui a strigat: *memento vivere!* Trăiți voi toți, cari puteți, trăiți pentru voi, nu pentru alții! Călcați în picioare, zdrobiți exemplarele în cari strămoșii lor, maimuțele, au întăietate față de om. Treceți peste omul de azi, dezbrăcați-vă de el, fiți *supra-omeni*.

Și individualistul acesta a arătat pe Napoleon ca bărbatul ideal, care trece spre scopul său fără să vadă sutele de mii de cadavre cari rămân în urmă, peste cari va mai trece. El atacă creștinismul fiindcă a corupt conștiința demnității umane, a făcut din oameni o turmă mizerabilă de sclavi. Blastămă învățăturile Mântuitorului pentru blândeța și mila cuprinsă în ele. Pentru femeie are un zîmbet desprețuitor: Nu uita biciul când vorbești cu femeile!

Nietzsche a făcut școală. Ideile lui au fost răspândite de filosofi și de scriitori. Se afirmă, cu multă dreptate, că influența aceasta se datorește în primul rând infinitei frumuseți de formă a autorului lui »Also sprach Zarathustra«.

În literatura noastră lui Nietzsche i-a consacrat o biografie scurtă d. prof. Rădulescu-Motru. Cu toată influența nietzscheană însă, de care se resimte cultura noastră, operele lui n'au fost încă traduse. Noi cel puțin nu cunoaștem nici o traducere făcută de vr'un scriitor chemat. Și-i păcat, căci ne lipsim de una dintre comorile literaturii mondiale, pe care nu avem voie să n'o cunoaștem.

— Vlaicu a sburat 4 km. Din București ni-se scrie: Marți seara, aviator român Vlaicu a făcut un nou sbor pe câmpul dela Cotroceni, de astă dată mult mai norocos de cât cele două dintâi.

La început, a făcut o mică încercare înălțându-se 20 de metri dela pământ parcursând aproape 200 metri dela hangar. Profitând de liniștea atmosferică ce domnea ieri seara aeroplanul și-a luat vânt parcurgând o distanță de 4 km. adică până dincolo de cupola ce este în fața câmpului.

Aeroplanul a virat cu ușurință la dreapta apoi la stânga cu intențiunea de a se împoia la hangar.

Pe drum însă, a întâlnit o turmă pe care voind să o ocolească aviatorul a strămutat prea mult șurubul dela benzină lucru care a determinat căderea bruscă a aeroplanului într'un câmp de porumb.

Căderea aceasta a cauzat o mică stricăciune la una din roțile aeroplanului.

Joi, dacă timpul va fi prielnic Vlaicu va face o nouă experiență.

— Oaspeții noștri. Ziarul nostru a fost vizitat astăzi de câțiva iubii frați din Regatul României, cari trecând prin Arad s'au oprit câteva clișuri pentru a ne spune cuvinte de îmbărbătare în lupta ce-o ducem.

Ne-au făcut cinstea de-a vizita așezămintele noastre d. colonel Frangulea, medicul șef al corpului 2 de armată, dl. Ion N. Baboanu-Droș, profesor și subdirector al institutului Scheurtz-Thierrin, și dl. Ion N. Timiraș, profesor, avocat și secretar al Senatului român, — toți din București.

— Dispariția unui artist german. Din Viena se telegrafiază că marele artist Kainz, dela Burgtheater e greu bolnav. Ziarele aceste a fost supus unei operații, dar aceasta nu a reușit și de nou va trebui opera de nou. Chiar dacă va scăpa teafăr nu va mai putea urca niciodată scena. Prin Kainz teatrul din Viena pierde pe unul dintre cei mai de seamă artiști ai săi.

— Volnicii în Făgăraș. Cit'm în »Gaz. Tr.« În zilele acestea a sosit suspendarea siglărilor stampilate cu înaltul pecet al Măriei Sale d. l. vice-comite Al. Belle, a vrednicului primar din Poarta, Miron Totoiu. Istoricul acestei suspendări e următorul. Înainte de alegere de deputat cu o zi, la o oară d. a. Dl. prim-prefore, a trimis un servitor la Otel, unde mânca dl. primar — care fiind tot odată și casier la banca »Parisiennia« nu putea să meargă până acasă să mănânce fiind departe — cu ordin verbal să se prezinte momentan în cancelaria d-ului sale. La care ord. din dl. primar a răspuns: »Spuneți d. l. prim-prefore să mi trimeată ordin în scris, și afară de acela orele oficioase sânt numai dela 8-12 a. m. și 3-6 p. m.«.

Dl. prim-prefore a trimis încă odată după el în fine după mâncare a mers dl. primar. Dl. prim-prefore l-a întâmpinat cu următoarele cuvinte: »Cu cine votezi?« Iar el l-a răspuns scurt: »Cu Șe ban, pentru că simțul meu și conștiința mea nu mă lasă să votez cu străinul de legea mea. Dl. prim-prefore i-a spus atunci că i suspenda, bine să știți cu o zi înainte de alegeri.

Dl. primar a făcut recus la dl. vicecomite, nu atât pentru leafa de 50-60 fioreni, dar pentru că să se convingă, dacă la noi mai are valoare pro-verbul românesc: »Dreptatea eșe ca untul de lemn deasupra apei«. Dar se vede că forurile

BETAY és BENEDEK,

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostasă și icoane sante etc.

Lucrează iconostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc.

Preț-curent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

Am zis la început, că reprezentanța a ajuns la acest rezultat după o stăruință de 4 ani. Aceasta e a să înțelege așa fel, că din anul 1906 până în anul acesta s'a adus în această cauză de 4 ori hotărîre. În 3 rînduri a fost respinsă din partea forurilor superioare, și de abia acum a 4 oară a primit aprobarea mai înaltă.

Faptul acesta l'am dat publicității, ca să îndemne și să încurajeze atât pe cei cari n'au făcut până acum nimic în această direcțiune, — cât și pe acela, cari au încercat, dar fără rezultat favorabil, căci proverbul »bate și și-se va deschide« trebuie să-și arate temelnicia sa și în lupta contra alcoolului. Murați, la 9/22 August 1910. Cu deosebită stimă: *Miron Moldovenescu, preot.*

— **Organizarea Românilor din Londra.** Românii aflători în Londra, spre a strînge cât mai mult legăturile între dînșii și spre a face cunoscut publicului britanic prin conferințe, comunicări în presă, etc., ceea ce este bine să se știe despre țara Românească și Români în genere, cât și în dorința de a folosi acelorora dintre Români, cari ar avea nevoie de un ajutor moral în trecerea sau șederea lor în Marea Britanică, au înființat un cerc cu numele »România«.

Orice comunicări se primesc pe adresa Cercul România Criterion Restaurant, Piccadilly Circus, Londra W.

Comitetul se compune din d-nii: M. Beza, N. Constantinescu, F. Janetzky și V. Popescu.

— **Otrăvitorii țărănimii.** Din Iași ni se scrie: Ziarele de aici aduc știri revoltătoare în ce privește felul cum sînt tratați țărăni pe moștile arendate de evreii Marcu Iuster și Solomon Stern, unul arendașul moșiei Tabăra, celălalt al moșiei Roșcani, d-n județul Iași. Acești lacomi jefuitori ai țărănimii hrănesc pe muncitorii de pe câmp cu masline putrede și mușgăite, cu brînză stricată și mălai încins. Faptul a fost descoperit și în urma unei anchete făcute de administratorul de plasă de acolo, criminalii arendași au fost dați în judecată. Nădăjduim că Justiția va și le dea lecția meritată acestor pasări cu cioc de fier, cari storc vîaga țărănimii, iar când nevoile o fac să se revolte, alarmează lumea cu răscopalele. Nici nu este pedeapsă destul de aspră pentru acești criminali, cari în felul acesta otrăvesc satele.

— **Sploni ruși arestați.** Din Cernăuți se anunță că poliția a arestat doi oameni suspecți cari sosiseră de curînd din Rusia. Cu ocazia percheziției domiciliare s'au sechestrat o mulțime de scrisori acte și documente. Din scrisori se deduce că cei doi arestați sînt sploni din Rusia.

— **De pe câmpie, ni-se scrie:** Prigonirea tricolorului românesc se face și pe câmpia noastră pașnică și somnoroasă cu o siguranță și cu o veghere de care administrația maghară numai cu astfel de ocazii știe da dovezi. La tîrgul secerii din ziua sfîntului Ștefan, în Mocl, jandarmii în completă armatură, doi cu doi, umblau să prindă copilișele de câte 10 ani, și să le confişte »betelele« roșu-galben-albastru din păr, vîrînd groaza în micile suflete neștiutoare. (Și numai din pricina acestei groaze — din umanitarism față de cei mici — ar trebui să protestăm în contra barbariilor jandarmerești!) Sătenii ceilalți stăteau și priveau liniștit la confiscare, făcînd glume pe socoteala »solemnității momentului«. Revolta națională nu încapă în sufletul țaranului de pe câmpie. Mai puțin cu caracter demonstrativ, mai inconștient decît pe la noi, nu cred că se mai poartă undeva tricolorul.

Poate coloniștii dela Șermășel, — ciangăii — dacă nu vor mai scormoni puțin ambiția națională a cămpeanului. A fost o vreme, când în Șermășel nu mai aveau oamenii pace de coloniștii acela. Abia după ce unul din ei și-a lăsat dinții în crășma unde se porniseră din nou pe vitejii — iar sufletul i-s'a dus se pribegescă din nou pe câmpurile Turanului sau mai domolit nișel. Acuma și-au început vitejiile prin Mocl. La tîrgul cu pricina o ceată de ciangăii puse stăpînire pe-o crășmă, și dete parola: »de csak magyar ember teszi be a lábát«. Și s'au ținut de cuvînt. Un flăcău de român care nu voia să-i creadă

odată cu capul, a ieșit tot de-a berbeleacul pe ușă afară. — Dar și Românul ține — minte. Flăcăul și-a căutat și el tovarășii, apoi au ieșit înaintea ciangăilor pe drumul de supt pădure. Sfârșitul: o depeșă către medicul tribunalului din Cluj, să lăsă la — Șermășel. Dorányi poate fi mulțumit. —X.

— **Arderea pădurilor seculare din America.** Nenumărate telegrame aduc știri despre incendiul codrilor seculari din America care a secerat fără cruțare o mulțime de oameni cari încunajurați din toate părțile de elementul distrugător n'au mai găsit scăpare și au pierit în flăcări cu tot avutul lor.

În statul Montana incendiul s'a întins până la parcul Ielowston. Până acum au pierit o sută douăzeci de oameni și alți patru sute cincizeci au dispărut fără urmă. La fața locului au fost trimise trupe de salvare, stâlpii de telegraf au fost distruși. Focul a izbucnit deodată din vre-o douăsprezece părți și a fost acoperit de flăcări un teritor de vr'o 20 km. Pădurile de pe o întindere de optzeci de kilometri, dela Phomson până la Idaho sînt în flăcări. Au fost distruse mai multe orașe, în Wallace au pierit patruzeci și cinci de oameni, în St. Joe o sutăoptzeci. Cea mai mare parte a terenului incendiat e acoperit de păduri seculare și locuitorii n'au nici un ajutor. Cincizeci de lucrători din Pitts Creek au căutat scăpare într'o mină. Când au dat peste el, cinci muriseră și restul zăcea fără conștiință. Un tren al societății Northern Pacific Railway, încărcat cu refugiați, a dispărut în marea de flăcări. Focul amenință și Hotarele Californiei, Washington, Oregon și Columbia britanică. Se crede că focul a fost anume pus. Numărul victimelor incendiului se evaluează la 2293, pe lângă aceasta au dispărut mai multe sute de oameni, între ei și funcționarii comunali. Focul a mistuit mai multe ferme și vre-o douăzeci de sate, paguba se evaluează la douăsprezece milioane dolari. În Minula sosesc mereu trenuri cu refugiați, mulți dintre ei au suferit arsuri primejdioase. Funcționarii trenului »Pacific« întăresc știrea că un tren pe care se aflau 45 de răniți și 19 surori de caritate a fost consumat de flăcări. Aproape în toate comunele incendiate s'au aflat resturi de cadavre. Numai în Wallace s'au aflat optzeci de oameni carbonizați.

— **Primar omorît.** Citim în »Libertatea«: Din Alba-Iulia ni se scrie, că primarul din Timbru a fost zilele trecute bătut atât de rău de mâni necunoscute, încît din acea bătaie i-ar fi urmat moartea. Și e bănuială că nenorocitul a fost bătut pentru că la alegerea de deputat a făcut și el pe cât a putut stricăciune printre alegătorii români, lucrînd din răspuțeri ca ei să meargă să sprijinească pe candidatul străin, nu pe candidatul inimilor românești: Dr. Al. Vaida.

— **Simptomele împăcării.** Din Senița, comună slovacă, se anunță că murind de curînd un fruntaș al satului, familia i-a ridicat un monument somtuos și Dumnezeu trecută în frunte cu preotul și popor adunat, au plecat să l sfîntească. Abia se începuse însă slujba, când a sosit pretorele cu o haită de jandarmi și au împărșit cu forța credincioșii adunați pe cuvînt că nu poate permite adunări politice fără concesiune. Poporeni au făcut arătare la tribunal contra volnicului pretore, pentru conturbarea serviciului divin și abuz de putere.

— **Holera în Italia.** În ultimele 24 de ceasuri au fost în Trani 9 cazuri noi de holeră și 5 decese, dintre cari 3 datorite cazurilor vechi; la Andria un caz și un deced; la Barletta, trei cazuri și un deced; la Ruvo primul caz urmat de moarte; la Cerignola, 3 cazuri noi și 2 decese dintre care unul din zilele precedente.

La Bari, Bitonto, Alseggile, Caroto și Spinzola nu s'a mai întîmplat nici un caz nou. Știrile sosite din alte părți ale regatului asupra condițiilor sanitare locale sînt satisfăcătoare.

Din Madrid se anunță că importante măsuri au fost luate în toate porturile spaniole și la punctele de graniță, în urma ivirii holerei în Italia. Vapoarele, cari merg în America de Sud și care se duc până la Geneva, se vor opri de acum înainte la Barcelona.

— **Victimele holerei.** Oficiul sanitar din Tetersburg publică un raport asupra victimelor holerei, din care reese că din șase August până în treisprezece în gubernelile bătute de holera observat 23.944 de cazuri noi de îmbolnăvire în aceiași vreme au curit 10.723 de inficți. Dela erupția holerei până în 13 August au murit cu totul 11.2085 și au murit 50.287.

— **»Tengerre magyar«.** Supt titlul acestui ziarul »Agramer Tagblatt« publică următoarele știri referitor la dezertarea marinarilor unguri pe vaporul Karl VI în Argentina: Tragicul acestei hidrofobii, a acestei dragoste nenorocite unguirilor pentru marea vecinic albastră și căntă valurilor ei albastre, săltărețe se va micșora mult chiar prin experiența că în linarea naturii însăși a unguirilor e o pedică pentru o asociere cu elementul sărat. Când într'o călătorie pe marea ai tovarășii unguri, poți fi sigur că ei vor fi cea dintâi jertfă a lui Neptun, în jocul său cu uriașele valuri... Și când ajung unguri la marea rină, pare că mai mult dragut de uniformă pe care triță i-a îndemnat la aceasta, fapt dovedit zilele trecute prin dezertarea în marea a subofițerilor mateloților unguri de pe bordul vaporului »C. VI«. Serviciul marin din Pola încearcă să micșoreze însemnătatea acestui caz extraordinar prin asigurarea că în apele americane sudice dezertările obvia foarte des. Da, între unguri! Poate însă serviciul marin să ne arate un singur caz în care să fi dezertat naționalitățile? Ungurii marea nu se înțeleg și nu se pot apropia de apa mării e prea adîncă.

— **Armata sârbească.** Revista »România Militară« publică o dare de seamă asupra bugetului ministerului de război al regatului Sârbiei. Din această dare de seamă rezultă că statul sârbesc cheltuiește anual cu armata suma de 26 milioane, 626.915 lei. Această sumă se împarte astfel. Lei 5.885.146 soldele ofițerilor, lei 1.464.631 lefurile funcționarilor militari și 17.514.315 lei cheltuieli cu trupa. La acestea se mai adaugă 861.268 trupele de grăniceri, și 1.401.682 lei pentru darmeria. Ca armata combatantă Serbia are timp de pace: Ofițeri: patru generali, treizeci șase coloneli, 110 locot. coloneli, 174 majori, 42 căpitani cl. I, 383 cl. II, 354 locotenenți, 299 sublocotenenți. Trupa se compune din 21.614 soldați, 660 sergenți majori, 182 sergenți 2754 corporalii. Armata sarbă mai posedă în timp de pace și 8.500 cai Alocația de hrană a unui soldat zilnic, este de 0.36 bani.

— **Căldurile din August.** În ziua de 13 August a apărut o broșură scrisă ungurește și nemțește cu următorul titlu: »Cel mai nobil sînge de pe fața pămîntului: Dinastia de Habsburg-Lotharingia. Rezultatul unor cercetări istorice arătate, cu prilejul lui 18 August, în lumină științifică«, de dr. E. Gálégó. D-nul medic vrea să dovedească cum »în casa domniitoare este și sînge străbun, — sîngele Arpazilor«. Căci, — »de geamă orice invadare de plebeu! Sîngele dinastiilor floritoare este cu totul altfel decît al muritorilor de rînd«, — »cece se poate constata din funcțiunile seculare ale unor dinastii străvechi«.

Autorul se vede că a vrut să compenseze pe ceala cu care au fost zdrobită ziua de 18 August în Budapesta, mîngîind augusta casă domniitoare cu broșura aceasta demnă de canticul sfârșitului de vară.

— **Emigrările în America.** După date statistice în luna Iunie au emigrat în America 76.615 persoane. Au fost respinși la control 150 înși. Între emigranți au fost 19.122 din Austria Ungaria. Este interesant, că dintre emigranții din monarhia noastră sau declarat 2449 de unguri slovaci au fost 2303, croați 2391, italieni 14.044, poloni 10.040, jidani 8014, greci 5516, nemți 5052. E interesant că față de populația uriașă Germaniei, numărul emigranților germani e mai mic, considerînd că între germani sînt și sașii și nemții dela noi.

— **Călătoria moștenitorului de tron.** Archiducele Francisc Ferdinand a plecat ieri din Innsbruck în automobilul la Iglis, unde a vizitat pe ministrul președinte baronul Bienert. În vîrășia archiduceului se afla și baronul Rummerkluch și amîndoi au luat un dejun în locuința primului ministru. După un răstimp de câteva ore, archiducele s'a întors iară la Innsbruck.

Românii și Turcii.

Aproape neînregistrat de presa mondială, atât mai viu urmărit însă în lumea diplomatică, procesul înfrățirii de sentimente între Românii liberi și între turci, s'a rescris zilele trecute prin două momente foarte semnificative.

Către sfârșitul turneului său european zilele trecute, cel mai reprezentativ exponent diplomatic al împărăției turcești, marele vizir Haaki-Pașa, a făcut un popas de două zile la Sinaia, unde a apărut în auzul societății la suveranul român și a avut mai multe consfătuiri cu dl Djuvara, ministrul externe al României. Corespondentul bucureștean al ziarului mondial «Kölnische Zeitung», ne asigură că cei doi bărbați de zilestat au discutat cu acest prilej, în primul rând, situația din Balcani și chestiunile nerezolvite încă dintre Turcia și România, precum convenția comercială, convenția consulară și cu deosebire prerogativele naționale ale fraților noștri a români din Macedonia. Corespondentul român mai pretinde apoi a ști că cei doi diplomați, având în vedere încordarea ce domnește în Bulgaria din pricina dezarmării din Macedonia, ar fi căzut de acord că singure România și Turcia pot să dea garanția păcii în Balcani și că o acțiune comună a lor ar putea să menție statul-quo în peninsula aceasta, care ocrotește atâtă jăratec al dușmaniilor de rasă.

Verosimilitatea informațiilor ce transmite ziaristul bucureștean presei din Apus nu e de loc problematică. Ele nu pot să aibă, nici drept, pecetea oficialității, sânt însă confirmate indirect de logica relațiilor amicale dintre Turcia și România, relații ce izvorăsc din tradiționala simpatie mutuală a acestor două popoare. Acordul turco-român e judecat ca o urmare prea firească a acestei simpatii străvechi și dacă el se apropie atât de târziu de punctul realizării depline, cauza o găsim în organizația anacronistă de până dăunăzi a imperiului otoman, organizație ce nu putea să ofere nici o garanție de stabilitate ce privește acordurile diplomatice cu Turcia.

De îndatăce absolutismul a fost irlocuit în Turcia cu un constituționalism în accepția modernă a cuvântului și prestigiul imperiului otoman a primit o nouă și nebănuită strălucire în fața Europei, dorința unui acord turco-român s'a accentuat din ce în ce mai viuă atât la Constantinopol cât și la București, iar semnele de simpatie mutuală s'au succedat tot mai înverdate.

O solie a înfrățirii turco-române, e fără îndoială și vizita din zilele acestea a studenților turci în țara românească. În numărul nostru de ieri s'a publicat o descriere largă a primirii ce li-s'a făcut oaspeților turci din partea oficialității și a obștei române. Intrarea lor în Constanța și în București a fost cu adevărat triumfală și dragostea cu care au fost încunjurați studenții, dimpreună cu conducătorii lor, ministrul turc Mahmud Esaad și cei șase profesori universitari, a fost de-o exuberanță ce numai dintr'un sentiment adânc și trainic poate să sbucnească.

Căci prietenia dintre români și turci nu e o prietenie de ocazie ca de pildă pretinsa prietenie turco-maghiară, — ea e mai mult

chiar decât un sentiment efemer, ea a devenit o convingere a celor două popoare, o tradiție înrădăcinată în conștiința obștească. Prietenia unguirilor pentru turci a fost totdeauna o prietenie calculată și ei și-au afixat-o numai atunci, când puteau să speculeze starea de decădere a împărăției turcești.

După umilirile lor din 1711 și 1848—9, mulți dintre șefii unguiri au găsit un adăpost sigur pe pământul turcesc; războiul din 77/78 le-a fost un binevenit și îndoit prilej de a-și descărca ura contra rușilor și românilor, — ei au făcut atunci o înverșunată propagandă contra românilor și au trimis căpitanilor turci în dar spade cu mânerul de nestemate — iar, în timpul mai recent, cu prilejul restabilirii constituționalismului în Turcia, ei au serbat cei mai gălăgioși izbânda tinerilor turci, — nu însă mânați de simpatii adevărate (căci constituționalismul unguresc e minciuna politică cea mai sfruntată în Europa), ci pentru a-și revendica, în mod indirect, și ei o parte din înlesnirile diplomatice ce li-s'au făcut tinerilor turci și cu concursul Austriei.

Prietinția turco-română își are obârșia în vremuri străvechi, și e cu adevărat de mirare, că s'a păstrat până astăzi viuă, în ciuda multelor vijelii ce s'au deslănțuit în scurgerea veacurilor între cele două popoare. Strălucirea semilunei a fost adese întunecată de vitejia oștirilor române și râuri de sânge s'au scurs pentru schiptrul Moldovei și Munteniei. A fost urmarea firească a admirației pentru vitejia românilor, că principatele lor, chiar și în restimpurile de umilire, au fost împărțite de o situație mai privilegiată decât celelalte țerișoare supuse de turci. Din lunga stăpânire turcească numai epoca fanariotă a rămas de neagră pomenire în amintirea poporului românesc. Pătimirile fără nume ale epocii fanariote, care a dăinuit dela 1716 până la 1821, poporul românesc nu le-a încrestat turcilor, ci afurisitei seminții a grecilor, pentru care el nutrește până astăzi o adâncă aversiune. Poterele de arnăuți ce călcau vetrele țărănilor, distrugeau cinstea vieții lor familiare și i jupuiău de tot avutul lor, ucizându-i ca pe animale, erau blestemul stăpânirii grecești și nu a turcilor. Literatura noastră populară a știut să facă distincția asta.

Stăpânirea turcească n'a înriurit întru nimic firea și caracterul românesc, nici în așezăminte, nici în biserică și nici în literatură. Ea a trecut aproape fără urme peste viața sufletească a poporului nostru. Fanatismul lor religios și orgoliul lor de rasă i-a abținut dela orice amestec în viața sufletească a neamurilor supuse, mulțumindu-se cu birul plătit de ele.

Tradiția favorabilă ce am păstrat Turcilor se traduce acum în simpatia cu care Români au primit pe studenții Turci la București. Primirea aceasta e preludiul armonios al acordului turco-român, deopotrivă binecuvântat de interesele celor două națiuni.

Nu cercetăm acum substratul diplomatic al unei alianțe turco-române, — importanța ei, netăgăduit mare, se va resimți curând în politica europeană și fără îndoială că, în primul rând, în politica din Balcani. În cercurile diplomatice din Europa e privită drept preambulul atașării României și Turciei la tripla alianță. S'ar forma astfel

un puternic bloc pentru asigurarea păcii europene și un scut sigur pentru consolidarea națiunilor din Răsăritul Europei.

Și dacă ne mărginim acum să schițăm, în linii generale, numai momentele psihologice ale apropierei dintre români și Turci, e că ne bucurăm de urmările imediate ce sperăm ca să le aibă această apropiere pentru soarta fraților noștri aromâni, amenințați atât de greu în caracterul lor național.

Guvernul otoman va trebui să fie seamă de legitimele așteptări ale poporului românesc.

V. Stroescu — membru onorar al Asociației noastre. *Comitetul central al «Asociației» noastre, la propunerea venerabilului prezident I. St. Șulufu, a decis cu unanimitate și cu însuflețire, să propună adunării generale din anul acesta, care se va ține în 18 și 19 Septembrie n. în Dej, alegerea marelui mecenat român Vasile Stroescu de membru onorar al «Asociației», pe temeiul marilor și neperitoarelor merite pe care și le-a câștigat prin sprijinirea și promovarea culturii naționale românești.*

Grațierile. Din Seghedin ni-se scrie: Dintre intermișii politici din Seghedin numai singurul Mihai Clujdeanu a fost grațiat. D sa Joi la orele 7 dimineața când l-s'a înmănat scrisoarea dela ministru — a fost pus în libertate.

Așa-dară au mai rămas să străjuiască pereții temniței următorii: Ianco Perici, red. la «Brank», 1 lună, Iano Bisterschi, slovac, naț., 4 luni, Todor Stana, rom. naț., 3 luni 10 zile, și Constantin Savu, rom. naț., 6 luni temniță de stat și 15 zile temniță ordinară.

Dintre intermișii români din Vaș a fost grațiat numai Emil Taus.

Revoluție plănuită în Portugalia. Din Londra se telegrafiază: Ziarul «Central Neurs» primește din Portugalia știri alarmante despre o revoluție ce s'ar plănuți din partea clericilor, cari vor să răstoarnă guvernul liberal, să aresteze membri cabinetului și să proclame dictatura militară. Ducele de Oporto, care a fost încunoștințat de un prieten necunoscut despre revoluția plănuită, s'a retras în cetate. unde se țin necontentit consilii de război. Se zice că guvernul a concentrat însemnate forțe militare în Oporto, pentru a putea să reprime orice mișcare revoluționară.

Intrigi ungurești. Sub titlul acesta «Un ardelean» publică în «Seara» din București următoarele:

«În cercurile diplomatice ungurești din București se comentează și se speculează faptul că nimenea din colonia Românilor austro-ungari dela noi nu au luat parte la serbările pentru jubileul împăratului Francisc Iosif. Acest fapt, pe cât de explicabil, pe atât de vechiu, dă prilej agenților de tot soiul, pe cari Maghiarii îi întrețin în România, să încerce a răspîndi credința că rezerva Românilor austro-ungari ar avea un caracter antidinastic, antiaustriac și irendentist. Le și vine bine Maghiarilor să facă a se acredita astfel de născociri tocmai acuma, cînd dela Viena se insistă pentru tratarea mai omenească a Românilor din Ungaria, de dragul bunelor raporturi ale monarhiei cu regatul român.

Diplomația și agenții unguiri din București parcă ar vrea să strige, în auzul factorilor hotărîtori din Viena: Iată cine sînt Romînii, de cari ne tot vorbiți. Ei sînt dușmanii împărăției, ei nu vreau să știe de Suveranul habsburgic, ci visează numai irendentie! Tot Maghiarii rămîn scutul și nădejdea dinastiei și a monarhiei Habsburgilor în Orient!

Dar vicleana diplomație ungurească este cusută cu ață albă. Abstenența Romînilor austro-ungari dela serbările jubilarie ale împăratului Francisc Iosif nu dovedește nimic în contra loialității lor, ci numai

în contra potiticeii maghiare șoviniste, care se face și la București, în sferile diplomatice austro-ungare.

Într'adevăr, nici odată nu am fost luați în seamă, din partea reprezentanților Austro-Ungariei, noi români din Ardeal și Ungaria, stabiliți aici. Ei nu sînt invitați la nici o serbare oficială a legățiunii austro-ungare și nu au fost invitați la serbările de acum. În totdeauna li s'a cerut să se declare Maghiari și să vorbească ungurește, par'că tot solgăbirai ar fi stăpîni la legățiunea austro-ungară.

Pe urmă Romîni de dincolo, cari trăiesc la noi și nu au devenit cetățeni ai statului nostru din diferite motive, sînt considerați de Maghiari ca elemente primejdioase. Ne aducem aminte, ce scandal a făcut presa ungurească, anul trecut, cînd Archiducele Franz Ferdinand a primit ca «Romîni» pe delegația fraților noștri de peste munți!

Iată de ce Romîni, supuși Împăratului Franz Ioseph, nu s'au arătat la serbările de-aici pentru jubileul lui. Atitudinea lor rezervată și demnă este numai o protestare în contra șovinismului unguresc. Credința lor către Tron și Patrie și-o păstrează în suflet și nu au nevoie să și-o exprime la banchete. Acolo se pot bate în piept cu fățarnicia lor, Ungurii cari au fost și au rămas, dușmanii Habsburgilor.»

Chestia prefectului Erösdý. Duminică a avut loc în Tîrgul Mureșului o mare întrunire publică, convocată de prietenii prefectului Erösdý. La întrunire au luat parte mai bine de 1000 de cetățeni. S'a primit o moțiune prin care se exprimă prefectului Erösdý deplină încredere și se condamnă goana murdară pornită împotriva lui.

După întrunire, mulțimea s'a dus înaintea locuinței lui Erösdý, făcându-i ovații zgomotoase,

Reforma electorală specială pentru Ardeal. Din Tîrgul Mureșului ni-se scrie: De câteva zile magnații de-aici și din jur, împreună cu mai muți deputați dietali și secretari ministeriali, țin zilnic adunări tînuite, din cari s'a strecurat numai atât — că ei desbat un proiect de lege special în ce privește *votul universal* pentru Ardeal. Supt pretextul că vreau să susțină hegemonia maghiară, — ei urmăresc ținta să și asigure și pe viitor interesele lor de clasă...

Dizolvarea dietei croate. Eri s'a publicat de către președintele Medakovics autograful regal prin care dieta Croației e declarată dizolvată.

Deputații croați s'au prezentat la această ultimă ședință cu toții în mare ținută. Citirea autografului a fost ascultată în picioare, numai deputatul socialist Korac nu s'a ridicat.

Volnicii noi în Făgăraș.

— Goană împotriva preoților noastre. —

În urma suspendării unor notari și învățători din acest pașalic pe motivul agitației de pe timpul alegerilor, nu se putea ca răzbunarea să nu se pornească și împotriva unor preoți, cari poate au avut singurul păcat că nu l-au putut îndupleca cu nimic, ca să voteze pentru candidatul G. Urdea. Și fiindcă tocmai în comuna Colun, unde e cunoscutul lui Urdea preotul gr. cath. Nicolae Giurca și tatăl acestui preot, actualul învățător gr. or. Ioan Giurca, cuscruul lui Urdea, s'a aflat un astfel de păstor sufletesc în persoana preotului gr. or. Ioan Giurca, care conștient de datoria sa de alegător, cu toate rugămintele, ba și promisiunile unora de a rămânea măcar acasă în ziua alegerii, cu sufletul curat a alergat a-și da votul aceluia, care a fost recomandat din partea partidului național român, tocmai cu acest preot s'a început șirul șicanelor în rândurile preoției.

Fiindcă suspendarea preoției nu stă în dreptul celor din pașalic, totuși au încercat cu ocaziunea cercetării în cauza fasilunilor de congruă a acestui preot prin fel și fel de șicane a-și răzbuna. S'a întâmplat adevărat, că unii indivizi necunoscuți au voit să și răzbune împotriva acestui preot brav — la care poporul s'a alipit cu trup și cu suflet, și au făcut arătare la ministru, că fasilunile de congruă nu sînt drepte, deoarece preotul are mai multe venit, decât cele sta-

tor. În urma acestui arătări, prim-pretorul Bokros dela Arpaș, acel funcționar administrativ, care a fost însărcinat și cu suspendarea notarului Comșla din Scorel, vine în Colun la 22 Iulie a. c. pentru a face cercetare în cauză. Intocmai ca cu ocaziunea suspendării notarului Comșla — nașul acestui preot —, în al cărui cerc notarial se află și Colunul, acest prim pretor fără a răspunde la binețele date, îl interpelează în mod provocător, că porțiunea canonică în ce sumă e fasilunată.

Preotul, care de fapt n'a folosit nimic mai mult decât antecesorul său, și care antecesor a dat fasilunile de congruă acum 12 ani, cari au fost aprobate de primăria și oficiul pretorial de atunci, a răspuns, că 10 cor. La acest răspuns din nou în mod amenințător zice: Numai 10 cor. e venitul la 3 jug. pămînt? »O să vedem îndată!« — »Să mă ieși dle, că nu sunt 3 jug., ci numai 1½!« răspunde preotul. «De altfel cât ar fi, cât n'ar fi, pe mine nu mă împoartă, căci nu eu le am fasilonat. Și dacă astăzi se cere să dau fasiluni noi, atunci voi recunoaște că de fapt s'a mărit venitul pămîntului, fiindcă o parte din acest pămînt, unde înainte nu creșteau decât sălci, răchite și arini, pe cari antecesorul meu le tăia din cînd în cînd, eu l-am regulat pe speșele mele și am pus cucuruz. Acum după 5 ani decînd folosesc acest pămînt, recunosc, că mi-am întors speșele și venitul de aici înainte e mai mare! a mai adăogat preotul.

După aceste deslușiri date, solgăbirul îi cere să meargă la fața locului. Sînt 3 buci de pămînt. După ce le examinează, îl întrebă pe preot, că încît le stăpînește venitul curat la toate, la ceace răspunde, că 34 cor., din 10 cor. cât a fost în trecut. Întrebă și pe primarul M. Huiu, care la întreaga cercetare a fost prezent și care fără îndoielă, după cum se vede, au avut îndrumare dela ceice au făcut arătare, că întru toate să confirme denunțul, și acest primar spune, că venitul eccliei e de 55 cor. La aceasta afirmare exagerată, preotul reflectează că dacă cu atât afiă cu cale a stator venitul curat, atunci binevoiască dl primar a le lua în arendă cu suma indicată ce dumnealui, și preotul va primi numai 34 cor., iar restul să rămîna cîștigul bisericii. Cumcă venitul a fost stabilit din partea primarului cu mult mai mare decum e de fapt, se poate vedea și din răspunsul unui locuitor binepriceput și neinteresat, care cu altă cauză s'a prezentat la prim-pretorul și pe care l-a întrebat prim pretorul, că încît stabilește venitul eccliei. Omul a răspuns, iără a ști de fasilunea preotului sau a primarului, că venitul nu poate fi mai mare ca 30 cor.

În cancelaria comunală urmează completarea procesului verbal deoarece în denunț s'au înșirat și alte multe venit stolare precum și 2 cară de lemne, ce le-a primit din pădure la bunăvoința poporului, și nici de cum obligată fiind comuna, pe care primarul le pretește cu 10 cor., deși fiecare locuitor le plătește cu 5 cor., preotul reflectează, că deoarece comuna nu s'a obligat prin nici un condus a-i da lemnele numite, și fiindcă ori cînd poate abdice de această bunăvoință, nu le poate primi în fasiluni. Venind rîndul la stolă întrebă cercetătorul pe primar, că ce venit mai are preotul, la ceace răspunde, că 1 zi de clacă dela fiecare locuitor sau 1 cor. La această nouă fasilune, ce voește să o inducă primarul în venitele preotului, acesta răspunde, că nu e adevărat, fiindcă dînsul e de 6 ani ca preot aici și din 85 locuitor gr-or. câți sînt cu totul, sînt 50—60; cari nu l-au făcut nici o clacă, și nici nu l-a plătit clacă, n'au fost obligați.

Dacă totuși unele rudeni l-au ajutat cu câte jum. zi de lucru, aceasta n'au făcut o de silă, ci din bunăvoință și recunoștință.

Astfel s'au purces la toate punctele din venit, pe cari la poruncă a trebuit să le măriască. La punctul ultim, unde s'a arătat în pară că preotul are venit și dela slujbe precum sfeștăni — poate una făcută de învățător și una de primar în decurs de 6 ani de bun creștin ce se țin —, apoi sărindare, cununa anului, pomenirile pentru călători, primarul a răspuns, că da, are o gramadă de slujbe, după cari are un venit de 100 coroane.

La acest punct, care e culmea prostiei în cunoștința fasilunilor congruale, preotul a reflectat, că deoarece aceste venit sînt accidentale și po-

porul nu e silît a le face, după cum n'a fost silît nici Dumnealui a face mai multe sfeștăni, decât poate una în 6 ani, nu le poate primi de venit, după cum nici nu se cere în legea congruei.

Înainte de încheierea procesului verbal, preotul mai adaugă că deși se vede că venitele din parohie au crescut, de fapt însă au crescut și speșele după cum au fost în trecut, — prin suma mai mare, ce o plătește preotul la fondul de pensune și chiria — deci venitul curat a rămas tot acel vechi, și prin urmare visteria statului cu nimic nu e păgubită și din această cauză n'a făcut încunoștința de lipsă. La caz însă, că înaltul ministru va lua în considerare fasilunile primarului, atunci preotul va cere cercetare nouă ascultînd pe martori.

Ca răzbunarea să și ajungă culmea, primarul mai denunță pretorelui, că preotul a făcut colecție pentru nenorocii din Bănat fără a l'incunoștința. Dacă însă va preda suma colectată la primar, ca d'îl să o trimită, atunci abstea dela mai de parte arătare.

La acestea preotul răspunde, că suma colectată nu o mai pune la dispoziția primăriei, căci a trimis-o deja la casa consistorului.

După acestea prim-pretorul îi dă îndrumări să facă arătare în scris — și îl va pedepsi pe preot pentru călcarea legii, fiindcă n'a fost ertat să colecteze în comună fără încunoștințare. Preotul îi răspunde, că el a făcut colecta la ordinul consistorului, ca superior for al său și că a publicat și a înștiințat pe toți, căți s'au aflat în biserică la praznicul Nașterii sf. Ioan Botezătorul, dacă dl primar, ca creștin, ce se ține nici la praznice, necum în Dumineci, nu vine la sf. biserică, el n'a fost îndatorat să meargă acasă la el să-l înștiințeze.

Se vede, că atât dumnealui, care a cîștit la aceasta colecție ½ litru cucuruz, cât și învățătorului, care a dăruit 1 cop de grâu nu chiar plin, le-a picat rău publicarea în biserică despre darul fiecăruia.

De lângă Olt.

Din străinătate.

Convenție militară turco-română. Din București ni se scrie: În cercurile diplomatice se consideră fapt îndeplinit încheierea convenției militare turco-române, ca o urmare a misiunii ministrului de război, generalul Crăiniceanu, la Constantinopol și a audienței lui Haki-Pașa la Castelul Peș. Se afirmă că regele Carol era sigur de încheierea convenției încă prin April, cînd a avut convorbirea cu ziarul vienez »Münz«.

În acelaș timp »Echo de Paris« află din Constantinopol, că după declarațiile mai multor înalți diplomați, călătorii marelui vizir în România a avut de scop încheierea unei înțelegeri între Turcia și România. Turcia plănuiește o alianță cu România.

În cercurile politice turcești se vorbește despre o alianță a triplicei cu Turcia și România. Această alianță ar constitui un lanț de fier care ar împărți Europa în două.

Rusia ar deveni izolată și s'ar afla într'o situație dificilă.

Paris, 24 August. Ziarele de aici primesc dela Constantinopol informația că vizita marelui vizir, Haaki-Pașa la Sinaia n'a fost numai un gest de avertizare la adresa Sofiei, ci a mai avut ca țintă și un plan pozitiv. E vorba ca în cazul cînd armata bulgară ar năvăli în Macedonia, România să și mobilizeze imediat trupele de lângă granițele Bulgariei. În schimb reprezentantul guvernului turc a promis României că va acorda o libertate națională deplină aromânilor, înstituirea un exarhat pentru ei, întocmai cum făcuse odinioară pentru Bulgari la dorința și intervenția Rusiei.

petente n'au volt lasă notul de lemn deasupra și au întors paharul și tot la fund a rămas. Vrednicul primar care aproape 30 de ani a fost ca un adevărat tată în comună, a fost sperdat. Cât de curând o să le vină rândul și ei.

Cor.

Un artist ungar la castelul din Sinala. Un artist în vioră Kerékjártó, care la vârstă nouă ani a ajuns viorist de seamă. Băiatul a primit la castel împreună cu părinții săi și a cântat aproape un cîntec înaintea reginei, a acompaniat de orchestra dlui Enescu. Băiatul și-a exersat întreg repertoriul în fața reginei, iar de sechere a cântat trei arii românești auzite pe drum. După acestea Regina i-a umplut buzunarele de zaharicale și la predat o fotografie cu autograful ei și i-a cerut apoi în schimb pe a sa,ându-i și adresa. Familia băiatului a fost surprinsă de feul drăgălaș în care au fost primiți de Regina Elisabeta.

Catastrofa expresului Orient. Din Belgrad se anunță că expresul orient s'a ciocnit și după amiază în gara Korman, între Niș și Belgrad cu un tren de marfă.

Dintre călători n'a fost rănit nici unul, afară de un impiegat al trenului care a fost rănit mai puțin. Expresul a cărui locomotivă și două vagoane au fost distruse complet, a sosit la Belgrad cu o întârziere de șase ore. După știrile noi noul se spune că catastrofa a costat viața unui chelner din vagonul restaurant.

Cununie. Dl Grigore A. Marcu și d-șoara Maria Solomon își anunță cununia ce va avea loc în București, biserica Sft. Nicolae Șelari, la 28 August. Nuni vor fi Dna și Dl Onoriu Mărculeț.

Felicitările noastre.

Pașapoarte vândute. Poliția de graniță din nordul Ungariei a dat de urma unui mare număr de abuzuri cu pașapoartele liberate pentru emigranți. Lucrul a bătut la ochi prin faptul că polițist de graniță din comitatul Abauj-Torna a trimis la restimpuri listele celor pentru cari s'au liberat pașapoarte. Din aceste reese că o mare parte dintre aceștia nici n'au părăsit teritoriul comunei natale. În urma acestora poliția de graniță a făcut o anchetă în cursul căreia s'a vădit că în comitatele din nordul Ungariei sânt oameni cu suiele căror li-s'au liberat pașapoarte, dar ei personal nu s'au folosit de ele ei le-au vândut altora, căror legea nu le permitea să treacă granița. Contra acestor delictvenți s'a porocercetare din oficiu.

Arderea pădurilor din America. Încă nu s'a putut constata definitiv numărul victimelor uriașului incendiu, care consumă codrii Americii. Guvernatorul statului Idaho, într-o telegramă adresată președintelui Taft, spune că situația e disperată. Linia ferată dintre Montana și Washington a fost distrusă pe o mare întindere. Șase sute de oameni, trimiși în ajutorul fermierilor primejțuiți, au dispărut. Se crede că s'au prăpădit cu toții.

O telegramă aduce știrea că aproape toate pădurile din partea nordică a statului Idaho sânt în flăcări. La inițiativa președintelui Taft, guvernatorul a trimis toți soldații și trupele aliate ce avea la dispoziție, în nordul țării pentru a localiza focul. O altă telegramă din Wallace anunță că spre mieznoapte dela Murray (Idaho) au găsit treizeci de cadavre. Trei sute de muncitori cari lucrau în pădurile de brad de lângă Weymouth încă se crede că s'au prăpădit, căci nu se mai știe nimic despre ei.

Vești din Reșița română. Ni se scrie: On. Redacțiune Duminecă în 11 Iulie st. v. a. c. s'a făcut introducerea de capelan a nou alesului și slujitului teolog absolvent Ioan Vida pe lângă bătrânul paroh Matelu Bălan din Reșița-română. Sf. Liturgie a fost celebrată de M. O adm. ppesc Petru Ieremia cu asistența preoților Gherghie Costescu și Ioan Vida. Poporenii comunei bisericesti s'au prezentat de astădată în număr frumos la sf. biserică spre a dovedi din nou alipirea călăului noul lor păstor sufletesc, care de altcun este și fiul aceluiași comune. După Priceasnă M. On. D. Petru Ieremia cetește actul înalt prin care se confirmă dorința sinodului parohial. Apoi rostește o cuvântare plină de învățături și îmbărbă-

tări. Arată însemnătatea zilei, trece la comuna creștinească, care se alină în mijlocul altor neamuri și limbi și obiceiuri străine. Este foarte greu a rămânea neschimbat și statornic în mijlocul multor ademeniri, a păstra cu sfințenie moștenirea trecutului românesc. Va trebui multă încordare și nu arareori lepădare de sine pentru a nu călca testamentul părinților. Deșteptând în felul acesta poporul ascultător, îi îndeamnă a nu se clăti niciodată din locul ce i-s'a hărăzit, a rămânea credincios maicei comune: bisericii strămoșești, acestei instituțiuni și cetăți, pe care n'au put-o dărâma urgiile trecutului și care ne-a dat de moște: *limba și legea*. Sfințenia acestor două cuvinte să fie pururea stâlpii de foc, care ne conduce la susținerea Eului nostru național și fericii de-apoi. Și ca lucrarea în această direcție să fie roditoare, turma trebuie să fie credincioasă păstorului, ascultând sfaturile binevoitoare ale acestuia. Munca comună, frățiasca suferință va aduce izbândă. — Predă apoi sf. Evanghelia noului păstor turmei sale. Tinerețele să nu-l facă preocupat, ci tuturor să fie asemenea. *Prin muncă la izbândă* aceasta să-i fie deviza și imnul zilelor sale. Oficiul să nu rămână un birou, ci mai ales să-i servească ca mijloc pentru o activitate atât de vastă în masa poporulul, unde preotul este privit de conducător, de îndrumător. Îi încredințează îndosebi mișcările tinere ale bisericii, pe cari să le crească în frica de Dumnezeu, în iubirea de neam și în alipirea cătră legea lor, pentru că acestea sânt garanța viitorului românesc.

La rîndul său răspunde dl Ioan Vida mulțumind M. O. D. adm. ppesc pentru osteneli și interesul purtat. Îi încredințează despre păstrarea sfaturilor având în vedere totdeauna interesele comune.

După săvârșirea actului liturgic am trecut, cu toții la socrii tinărului preot, unde am avut o masă românească, la care n'au lipsit nici toasturile obișnuite. Să ridică M. O. D. Petru Ieremia toastând în primul loc pentru P. S. Sa Dr. E. Miron Cristea, pentru I. P. C. Sa Filaret Musta și pentru P. C. Sa Dr. Iosif Tr. Badescu. Aduce elogiul înțeleptei conduceri de care ne fac părtași dignitarii noștri. Au mai rostit toasturi On. D. Nicolae Hoza paroch gr. cat. în loc, care întonează necesitatea bunei înțelegeri între cele două confesiuni. Vorbește veteranul preot din Domaniș O. D. Ioan Oprea, care după o viață plină de experiență, afirmă că chemarea preotului cea mai sfântă este lupta și în primul loc conducerea luptei ce trebuie să o purtăm pentru apărarea națională. Cu lacrimi în ochi să ridică învățătorul penzionat, din loc O. D. Stefan Albu bucurându-se că fostul său elev a ajuns acum să-i fie păstor sufletesc și mângăitor bătrânețelor sale. Mai vorbește St. Domn Petru Bandu, inv. în Reșița-montană pentru cei din casă.

Restul zilei frumoase și memorabile l-am petrecut în veselie ascultând melodioasele cântări bătrânești, cu cari ne-a delectat gingașul buchet de dame asistente.

Bancnotele nouă a K. 100. Precum am anunțat la timpul său, Banca Austro-Ungară retrage din circulație bancnotele vechi a K 100, având data de 2 Ianuar 1902 și emite bancnote noue a K. 100, având data de 2 Ianuar 1910. Bancnotele acestea se pun în circulație la 22 crt și nu sânt trandafirii pe fond verde ca până acum, ci vinete pe fond plisrit. Bancnotele noue au pe ambele laturi aceleași figuri, pe când bancnotele vechi au avut figuri diferite. Ele au o lățime totală de 163 milimetri și o înălțime de 96 milimetri, sânt imprimate pe hârtie fără marcă de apă, pe o latură cu text maghiar, pe cealaltă latură cu text german. Figura propriu zisă a bancnotei, de culoarea vântă, având o lățime de 151 milimetri și o înălțime de 96 milimetri se compune din două părți. Pe partea mai mare din dreapta a figurii se vede pe ambele laturi în cadru dreptunghiular embleme țării, emblema țării coroanei ungare resp. vulturul împărătesc austriac, încadrat cu lauri. În dreapta dela acestea se vede bustul unei figuri ideale, a căreia parte inferioară ocupă întreaga lățime a figurii. Partea de jos a figurii este ocupată de umărul drept al figuri ideale și de o cunună de flori, ce o ține figura în mână. Între cununile de flori se vede o haină din stofă cadrilată. Partea de sus a cadrului constă din nou o rozetă de mijloc mai mare, marginea acesteia este decorată

cu două rozete lungirețe, conținând cifra de 100 și formând totodată cele două colțuri de sus ale cadrului. Partea de jos a cadrului, formată din 3 rozete mai mari și două mai mici, înșirate alternativ una de alta, este legată cu partea de sus, de a dreapta și de a stânga, prin câte două rozete mai mici. Pe latură din stânga, ceva mai mică, a bancnotei, este indicat în culoare vântă textul bancnotei, precum și semnătura băncii.

Bancnotele vechi a K. 100, ce se retrag acum din circulație, se mai primesc ca plată din partea Băncii Austro-Ungare până la 31 August 1912 și pentru schimbare până la 31 August 1918. După acest termen precluziv orice obligațiune al Băncii de a răscumpăra astfel de bancnote a încetat.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Cronica socială și artistică.

Petrecere în Chintelnic. Comitetul parochial gr. or. din Chintelnic invită la sfințirea bisericii din Chintelnic, ce va avea loc Duminecă, 4 Septembrie n., la orele 8 dimineața. Aceiași zi, seara, va avea loc și o petrecere cu joc. Inceputul la orele 7 seara.

ECONOMIE.

La chestiunea societății noastre de asigurare.

Noi nu s'au lansat însă prospectele pentru subscrierea acțiunilor societății noastre de asigurare, necum să se știe amănunte asupra ei în cercuri mai largi, și foile — așa zise de specialitate — din Viena, sub masca interesului pentru instituția din Ungaria (?) caută să lanseze noile tendințioase cu scopul prea vădit de a produce o intimidare în cercurile, cari au hotărât întemeierea băncii de asigurare române. *Österreichische Versicherungs Zeitung* sub titlul *Fondare de asigurare nouă în Ungaria*, expune istoricul întemeierii băncii de asigurare române, ca apoi să continue astfel: *Director al acestei societăți va fi dl Ioan Lăpădatu, directorul actual al Ardelenei din Orăștie.* După cum se svonește intenția este ca noua societate să asigure realitățile bisericești greco-orientale, și natural toate comunele românești. Persoana dlui Lăpădatu oferă garanție că noua creațiune nu va fi combinată în politica naționalităților din Ungaria. Cu toată această declarație nu putem să aducem noului proiect decât puțină simpatie. Că nu se poate tăgă lui faptul, că aici e chestia de o fondare națională, mai ales că singur acest moment a putut determina realizarea proiectului. O trebuință pentru o nouă societate de asigurare nu există. Pe deasupra Ardealul — n'a fost nici când un teren *lucrător* în special pentru asigurările de foc, căci în Transilvania toate societățile au avut de suferit mari pagube de foc ș. a. m. d.

Întrebăm noi: dacă Ardealul e atât de păgubitor pentru societățile de asigurare contra focului, atunci cum de mai stau agenturile acelor societăți din Austria prin părțile noastre? Dacă *Versicherung Zeitung* e condusă de interesele societăților existente de asigurare austriace, atunci advertisementul ei era mult mai potrivit să-l facă conducătorilor societăților austriace. Să le spună că lucrează direct în detriment acționarilor lor când își extind afacerile și în Ardealul, bătuit de focuri. Cât știm noi însă situația e tocmai contrară. Ardealul e unul din cele mai bune terene pentru acuirea de orice soi de afaceri de asigurare. Și va deveni tot mai mult, căci nu e încă exploatat de ajuns. Iar dacă undeva mai pot face afaceri *lucrative* societățile străine, apoi în Ardeal, *lucrative* societățile străine e una dintre cele mai priincioase. Spune ceasta, că ideea fondării n'a putut veni dela un *om de specialitate*, care cunoaște mizeriile și terenul afacerilor. Se poate, dar hotărârea s'a luat pe baza unui studiu aprofundat

și oamenii, cari au pornit acțiunea pentru noi sânt de mai mare garanție, ca orice individ obșor, care sub aureola omului de specialitate ar vrea să sperie publicul român.

Tocmai că cunoaștem și noi apucăturile de multeori mârșave, prin care concurența străină caută în Ungaria să-și acapareze terenul de asigurare, tocmai de aceea e timp suprem, ca acest teren să-l salvăm pentru societățile din regatul nostru. Instituția asigurărilor trebuie să devie și la noi o adevărată instituție umanitar economică. Spre acest țel ține și noua fondare, căreia sigur îi zace mai mult în interes binele țării și al locuitorilor ei, decât acționarii cutărei bănci, străine, care Ungaria o judecă numai din punctul de vedere »lucrative« pentru scopurile ei. Că societatea de asigurare are un teren feril, ce i stă deschis, e o dovadă notița cu pricina. Acest teren societățile străine și-l tem și caută din vreme să producă zizanie în publicul neorientat. Dar la noi nu are să producă nici o temere astfel de apucături prea vizibile, căci publicul nostru nu se ia după vorbele unui anonim din birourile cutărei societăți străine de asigurare, cari-și teme provizionile, din cari trăiește azi de pe spatele Românilor din Ardeal.

Avem sfătuitoarii noștri, cari au întreaga noastră încredere, și când vom avea societatea noastră, vom întoarce spatele băncilor de asigurare străine, albă ele un un nume cât de pompos și țifre bilanțiale cât de amețitoare, dela controla cărora însă fondul nostru asigurător este exchis. La noua fondare altă politică națională nu se va face, decât că contractele de asigurare se vor subscrie românește pentru clientela română. Prin aceasta interesele ei vor fi mai bine apărate ca până acum, când Românul nu știe ce subscrie la cutare și cutare bancă străină-nemțească. Incolo banca noastră va căuta legături de reasigurare cu băncile cele mai cu vază — din patrie, și nu din Austria, asta o spunem franc de pe acum. Cu această descoperire, credem că am răspuns și la insinuarea naționalistă ce se face în tendențioasa notiță. Căci societate română nu există în Ungaria. Există însă societăți de frunte ungurești, cu cari banca noastră va căuta legături de afaceri în interesul economic al patriei noastre comune.

Instituția asigurărilor se poate desvolta în Ungaria mult mai bine, și ce e de importanță, mult mai real și solid — fără concurs străin, fie el venit din Austria ori America.

Ridicarea nivelului moral al acestei instituții în Ungaria, și paralizarea moravurilor corupte, ce au fost importate cu afacerile de asigurare din străinătate — iată rostul noii fondări.

Baza de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 20 August 1910.

Prețul cerealelor după 100 Hgr. a fost următorul

Orlu nou		
De fisa	— — — — —	20 K. 10
Din comitatul Albei	— — — — —	20 „ —
De Pesta	— — — — —	20 „ 40
Bănățanesc	— — — — —	20 „ 60
De Bacica	— — — — —	20 „ 70
Secară de calitate I.	— — — — —	14 „ 30
Orzul de untref, calitate I.	— — — — —	12 „ 75
Ovita de calitate I.	— — — — —	14 „ 95
Cucuruz	— — — — —	11 „ 35

BIBLIOGRAFII.

A apărut nr. 2—3 de pe anul III din »Revista politică și literară«, ce apare la Blaj supz direcția d-lui Aurel Ciato și cu colaborarea celor mai distinși scriitori români.

Sumar bogat și variat al acestui număr e următorul: Aurel Ciato: După alegeri; P. Papazissu: Pastel (poezie); Al. Ciura: Revedere (nuvelă); M. Străjanu: »Puterea sufletească« (studiu psihologic de C. Radulescu-Motru); Dr. I. Rațiu: Bunea ca istoriograf; Ionel: In atelier (nuvelă); Hyperion: Lacrimi (poezie); Dr. Valer Moldovan: Decadența șovinismului; Ioan Adam: Răscoale țărănești; D. Nichifor: Serenada unui flăcău (poezie); Al. P. Dafin: Cântec nou (poezie); Dr. Franz Oppenheimer: Teorile de stat și Idee de stat sociologică; A. Melin: Baba vicleană

(poveste pentru copii); Dr. V. Nițescu; Glosse (Libertate de presă); Libertate, egalitate, fraternitate; I. Agârbiceanu: Prăpastia (nuvelă); A. Ciato: Sub linie (Pro domo); Horia P. Petrescu; Fierarul (poezie); Alexandru Ciura: Cronica literară (N. Iorga și Academia română); A. Ciato: Note politice (Ce vrea domnul Tisza?; Redacțional.

»Revista politică și literară« se poate procura la Blaj (Baia-falva) Transilvania. Abonamentul pe un an: 12 cor., pentru studenți, învățători și preoți: 8 cor., pentru România și străinătate: 15 cor.

La librăria »Tribunel« se află de vânzare, + 10—20 fil. porto:

Culegere de diferite cântece cuprinzând: hore, doine, sârbe, cântece de petrecere, marșuri, serenade, cântece populare și diverse. Intocmită de Ioan I. Ciurcu à 70 fil.

Album în amintirea canonicului Augustin Bunea. Edat de clericii din seminarul Bunevestiri à 7 cor. + 30 fil. porto.

Amintiri dela »Junimea« din Iași. Vol. II de G. Panu à 3 cor. + 20 fil. porto.

Biblioteca »Lumina« à 30 fil.

No. 1 Em. Gârleanu. Trei vedenii.

No. 2 H. de Balzac. Călăul. Traducere de A. Măndru.

No. 3 Ion Agârbiceanu. Prăpastia.

No. 4 Paul Heyse. Prinșonierii. Tradus din nemțește de Alexandru Frunzescu.

Publicația »Ligei culturale« pentru ajutorarea inundațiilor din Banat à 1 cor.

La librăria »Tribuna« se află de vânzare:

Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Cuvântări bisericesti 3—

Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Uniunea românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică supz împăratul Leopold I 250

Andrei Ghidiu și Iosif Bălan.

Monografia orașului Caransebeș 3—

Avram Corcea, Balade populare 160

Ziaristica bisericască la români, studiu istoric de Onisifor Ghibu cor. 2—

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—30—20 fileri pentru porto, poștal.

Limba nouilor; cărți bisericesti de Onisifor Ghibu 1—

Clocărlan, Inimă de mamă. 2—

Speranță, Călătoriile lui Enache Cocoloș. 2—

Em. Grigorovitz, Schitul Cerebului, povestire din trecutul Moldovei 1—

Bacalogue, Teatru. 1—

Dulfu, Isprăvile lui Păcală 175

Lovinescu, Pași pe nisip, vol. I 2—

„ „ „ „ „ II 2—

De peste prag, dramă în 3 acte. 1—

Opreșcu, Higiena și economia populară, povestită de Moș Savu 1—

Protopopescu, Mișcarea cooperativă. 250

T. Strătilescu, Educația fizică, intelectuală și morală. 250

Babeș, Capra (Vaca săracului). Numeroase foloase ce poate aduce castrățiunea caprelor 150

B. Abrud. Publicitatea de 2 ori a anunțului trimis costă 4 cor.

E. B., H. Dobra. Am primit 480 cor. abonament până la I/X 1910.

M. S. Kisdemeter. Am primit 6 cor. abonament până la 15—VIII. 1910

Lazar Huf Apaten. Am primit 6 cor. până la 1—VII 1910.

Alexandru Lupan, Mező-Szilvás. Am primit 18 cor. în abonament.

Visantie Babeu, Prisaca. Mai aveți de solvit 7 cor. până la finea anului 1910.

Ioan Lalescu, Cornea. Mai aveți 5 cor. de solvire până la finea anului 1910.

Zaihei Graur, N. Szederjes. Am primit 20 cor. abonament până la 1—XII 1910.

Glia Moga, Robogani. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului curent.

Biblioteca »Lumen« a 15 bani, plus 5 fileri porto.

Nr. 21 L. Tolstoi, Știința și Religia.

Nr. 22. I. Turgheniev, Destinul.

Nr. 23. Ernest Haeckel, Originea omului.

Nr. 24 Edgar Poe, Moartea roșie și alte nuvele extraordinare.

Nr. 25. Voltaire, Suflete și alte schițe filozofice.

26. Ch. Da win, Lupta pentru existență.

27. Ch. Baudelaire, Poeme în Proză.

28. La Rochefoucauld, Filozofia vieții.

29. Cervantes, Căinii din Valladolid, nuvelă.

30. E. Metchnikoff, Câteva chestiuni științifice.

31. L. Tolstoi, Să nu ucizi.

32. Buffon, Omul și natura.

33. Maxim Gorki, Ravellionul. O noapte de toamnă.

Nr. 34—35 C. Rădulescu Motru, Naționalismul.

Cum se înțelege. Cum trebuie să se înțeleagă.

36. G. Dobrogeanu Ghera.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a. scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii călători etc. etc.

Comandele de cărți etc. precum și prețul lor să se adreseze către: Librăria »Tribunel« Arad str. Deák ferencz 20.

Poșta Redacției.

Dr. P. R. (Roma). Adresa e: Sinaia.

I. C. (Cigleu) N'o mai știm. Călătorește acum undeva prin Spania.

Buteni. Ne pare rău că nu putem să vă împlinim rugămintea. Ne a mai vizitat și o altă delegație, care ni-a cerut tocmai contrariul. E mai bine ca lucrurile să-și ia calea lor firească. Să nu fie cu supărare.

G. în Moniom. Inv'nuirii a căror temeinicie n'o putem controla și cari sânt de-un interes atât de local, — nu putem publi.a. A trebuit deci să omitem din corespondența dv. partea referitoare.

M. I. (Zernești). N'o mai știm. A plecat din orașul unde a stat până acum și nu-i cunoaștem adresa nouă.

Posta Administrației.

Ioan Jiva, Ghilad. Am primit 250 cor. abonament până la capătul anului 1910.

Ioan Crișan, Boroșineu. Am primit 250 cor. abonament până la capătul anului 1910.

Constantin David, Vinești. Am primit 450 cor. abonament pe anul 1910 întreg.

Nicolae Rađu, Cenadul-sârbesc. Am primit 2 coroane 50 fileri abonament până la finea anului 1910.

Andrei Cherjan, Solcița. Am primit 450 cor. abonamentul pe anul 1910 întreg.

Maxin Albiș, Șicula. Am primit 250 cor. abonament până la finea anului 1910.

S'efan Ienișel, Șeitin. Am primit 250 cor. abonament până la finea anului 1910.

Alex. Tripo. K. Apati. Am primit 250 cor. abonament până la 1 Decembrie 1910.

Teodor Pop și Dimitrie Pop, Giulavârșand. Am primit dela ambii 250 cor. — 250 cor. ca abonament până la finea anului 1910.

G. L. Dobrița. Abonamentul dv. e plătit până la finea anului c.

Nicolae Leu. Fuzeș. Mai 50 fil. aveți de plătit pe anul acesta.

Vasile Muntean. Ciclova-m. Am primit 250 cor. ca abonament până la finea anului 1910.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

CONCURS.

Prin aceasta se publică concurs pentru
 oferirea alor 3 (trei) stipendii din *Fun-*
damentele Nicolae Zsiga de sub administrarea
 comunei bisericesti gr. ort. române din
 Beiuș.

Indreptățiți a reflecta la acestea stipendii
 tinerii gr. ort. români din comitatul Biho-

șui, cari studiază în gimnaziul ori școalele
 elementare din Beiuș.

Dela reflecranți să cere să producă:

1. Estras de bottez;
 2. Testimoniu școlastic de pe anul școlar
 trecut cu calcul bun și

3. Atestat medical că sunt deplin sănătoși.
 Stipendiștii vor avea locui și a lua toată
 întreținerea în internatul diecezan gr. ort.
 român din Beiuș unde vor avea să plă-

tescă taxa regulată.
 Recursele adresate comitetului parochial
 gr. ort. român din Beiuș, sunt a se trimite
 scrisorului prezident în Beiuș până inclu-

re în 4 septembrie st. n. a. c.

Beiuș, la 24 August n. 1910.
Dr. Gavril Cosma *Ioan Roșu*
 prezid. nt. notar

ANUNȚ.

Caut un commis

re se pricepe bine la prăvălie de specerei
 manufactură, să fie onest și serios, plata
 mară 40 cor. și costul. Doritorii sunt a
 adresa la *Ioan Cărăbaș*, comerciant în
 Ermeș, cott. Krassó-Szörény.

Imprumuturi ieftine

ă nici un adaus de cheltuieli cu 4¹/₂%
 mijlocesc imprumuturi de amortizație pe
 perioadă pentru 10—65 de ani, se angajează
 despovăra moșii cu datoria mai scumpă,
 un împrumut mai ieftin.

Se vînd în rate avantajoase și fără scă-
 dere de preț orice mașini agricole,
 prima calitate și cea mai nouă construcție
 cu vapor, benzină și mașini de treierat cu
 motor brut, apoi mașini de sămănat și cosit,
 motor, cu vapor, benzină, olei și gaz, de-
 semenea sunt de vânzare 2 mașini de
 sămănat, vechi, folosite, una cu 15, alta
 cu 17 șire, apoi pentru un preț convenabil
 garnitură de treierat, sistem Göpel
 putere de 4 HP.

Instalații de lumînat cu acetilenă, prin
 aparatele »Ideal« distins la expoziția din
 Paris cu medalie de aur sau Beagid, lumînă
 frumoasă potolită, manuară sigură și simplă,
 economie de 500% în apă în comparație
 cu celelalte aparate, nu murdăresc, nici nu
 funcționează.

Depozit și expediția tuturor părților cons-
 tructive; fitile, lize, scoici etc.

La cerere trimite un oficiant specialist în cauză.

Agentura generală comercială:

: Palmer Mátvás :

Șișoara (centru), Prinz Eugen gasse 13.
 (lângă cuștarul Koch).

2 eventual 3 băieți

se primesc în cost și quartir
 înstătit, cu preț moderat la o casă cinstită
 românească. A se adresa la administrație.

Un cand. de avocat,

român cu praxă ori incipient
 să cearcă pentru cancelaria lui *Dr. Andrei*
Ille, avocat, Tenke (cott. Bihor). — —

AVIZ!

Sunt în deobște cunoscute relele de cari su-
 fere tinerimea noastră studioasă pe la gazdele
 din oraș. De aceea pentru a se veni în ajutorul
 instrucțiunii și educațiunii, un domn fost director
 de gimnaziu-internat, anunță pe cei interesați că,
 cu începutul anului școlar, *primește în gazdă,*
pe lângă o modestă plată anuală, un număr
restrins de elevi cari își fac studiile la școalele
publice din Sibiu. Vor avea dormitoare speciale,
 sală de meditații încăpătoare și sală de mâncare
 aparte, fiind feriți de or-ice contact dăunător. Do-
 ritorii se vor adresa până la 1 Septembrie st. n.
 pe adresa: *Director la dl. V. Onițiu*, Palatul
 »Albinei«, Sibiu—Nagyszeben.

O văduvă din familie bună pri-
mește o fetiță eventual o fetiță
și un băiat (frați) pe toată între-
ținerea. Adresa la administrație.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și eco-
 nomii »Codrul« din Buteni publică concurs
 pentru un post de practicant.

Reflectanții au să își înainteze rugărilor
 scrise de mîna lor proprie până în 30 i. crt.
 n. documentând, că au absolvat o școală
 comercială superioară, că posed deopotrivă
 cu limba română și pe cea maghiară, și că
 sunt sănătoși.

Cei cu praxa în afacerile de bancă și
 cu serviciul militar împlinit vor fi preferiți.

Salar anual 1000 — cor. plătit în rate
 lunare anticipative

Postul va trebui ocupat imediat după
 alegere.

Buteni (Buttyin) în 15 August 1910.

Direcțiunea.

Cea mai ieftină sursă de cumpăr.

Cea mai ieftină sursă de cumpăr.

BINDER LAJOS

clisornicar și giuvaergiu în
MEDGYES, Markt-platz Nr. 8.
 Dela 1 Octombrie 1910 în Markt-platz No. 5.

Depozit bogat de
 totfelul de clisornice de aur și argint
 precum și clisornice de metal și nickel
 Articll de argint de China.
 Ochelari și zwickeri de Rathenov.
 Articole optice de aur și argint.
 Reparaturî solide și ieftine. Serviciu conștientos.

Un comerciant român

caută un local de prăvălie cu un centru
 românesc, fie chiar și prăvălie gata de pre-
 luat, roagă înțeligența românească a-i reco-
 manda un local potrivit. — A se adresa la
 administrația acestui ziar.

»GRĂNIȚERUL«

Institut de credit și economii în H. Dobra.

CONCURS.

La institutul de credit și economii »Gră-
 nițerul« în H.-Dobra, află aplicare un
 practicant absolvent de școalele comerciale
 superioare.

Salar anual K 960.—

Cererile să se înainteze direcțiunii cel
 mult până în 8 Septembrie n. a. crt.

Cei cari posed limba germană, precum
 și cei cu praxă vor fi preferiți.

H.-Dobra, la 23 August 1910.

Direcțiunea.

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința on.
 domni prooți și învățători precum și
 întreg on. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să
 servesc în ori o vreme cu ori-ce fel de
 lucru de sculptură și mărit pentru
 sfintele noastre biserici creștinești d. e.:

Iconostase (Temple) Străni, Tro-
nuri, Scaune, Chivote, Răpizi,
Uși, Cadre, etc.

în ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai
 moderate prețuri. Construiesc PLANURI
 după dorință Pentru toate lucrurile mele
 iau garanță deplină că sunt de prima
 calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea on. public asupra
 împejurării, că chiar buna cuviință ar
 aduce cu sine ca bisericile noastre ro-
 mânești prin măestri români să se în-
 frumșeteze.

Rog bunăvoința în special a onor. officl și
 comitetele parochiale.

Cu tot respectul semnez

I. Iuliu Bosioc,

sculptor și auritor în Berliște,
 poșta Jám (Banat).

Promovat cu distincție de școală de sculptură.

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la *Iullus Dános*, producător de
 vinuri în Șiria pe lângă urm. prețuri:

Vin de sticlă prima calitate, azuriu Cor. 44.—

Vin de masă „ „ „ 46.—

Vin de Rizling prima calitate „ 48.—

Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie

Cor. 50.—, 56.—, 60.—. Apoi vinuri:

Schiller Cor. 44.—. Vin roșu (Bikavér) 50,

80 și 90.— de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de îm-
 prumut, începând dela 100 litre de orice
 calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile
 de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

Iulius Dános,

mare producător de vinuri

Világos (Șiria, Arad m.)

ANUNȚ.

Din 1 Septembrie a. c. începând am lipsă de

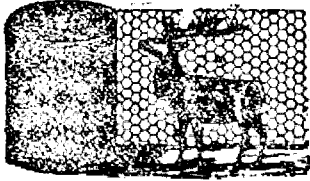
un candidat de avocat

cu praxă. Salariul care se solvește ulterior — pe lună este 120 cor., iară dela esmi-siuni afară de spesele efective 6 cor. diurnă la zi. Reflectanții au a se adresa de dreptul la mine în Timișoara.

Petru Țigle, avocat.

Fabricație din țară prima calitate!
Stoboare de sârmă
tari și trainice!

In atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, p. vile grădini, terenuri de vițătoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă

BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.

Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

Prețuri ieftine!

Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, coșoțe pentru nisip, burlane pentru schintei, coșoțe pentru nutreț, botnițe pentru boi și storiuri pentru ferești de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::

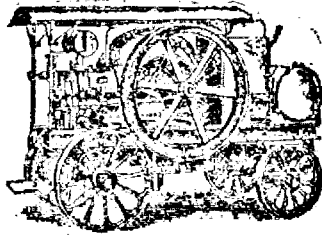
Agronomii își pot face cumpărăturile în condițiunile cele mai avantajoase la magazinul economic și de unelte al lui

Kálló Jstván és Társa

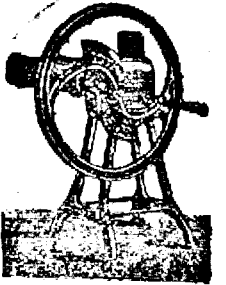
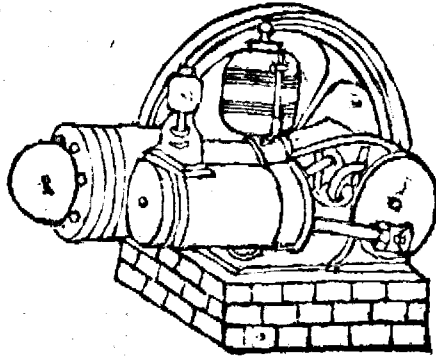
Telefon No. 850.

Oradea-mare—Nagyvárad

Teleki-u. No. 9.

Are în depozit, pe lângă avantajoase condiții de plată, tot-felul de mașini industriale și agricole, aparate, unelte, oleiuri, saci, mușamale funii motoare, automobile, stropitori etc. Cereți prospecte. — Expediție gratuită. — Corespondență în limba română. —

Motor cu olei brut. Nou-tate!

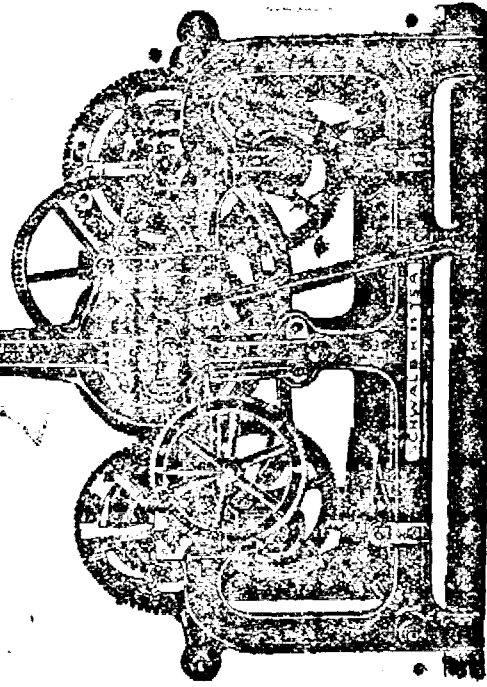
Cea mai contabilă putere motorică. Cea mai ieftină uzină! Garanție necondiționată. Prețuri și condiții favorabile. Fără mașinist! Nu explodează. Nu e expusă focului. Nu e supusă inspecției financiare. Nu are cazan. Funcționare simplă. Punem mașina la dispoziția oricărui individ acreditabil, fără nici o cheltuială, pentru a se convinge că face cel mai bun și cel mai vrednic de încredere serviciu. Prospecte de prețuri dela 2-60 PH gratuit.

PALFY TESTVÉREK
turnătorie de fer și fabrică de mașini în **SEGHEDIN-SZEGED.**
Fondat în Anul 1807. Distins cu 20 medalii de aur.

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA
FABRICA DE CEASORNICE DE TURN
BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Cea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria
Telefon No. 63-47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiune. Preliminar gratuit.

Cea mai modernă turnătorie de clopote din țara noastră.

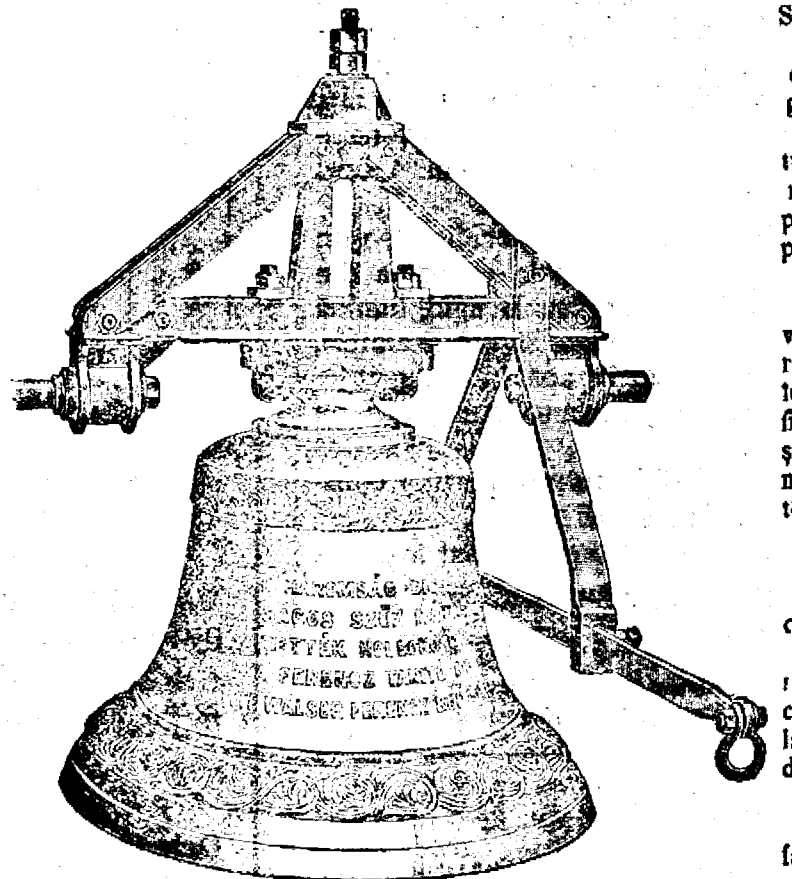
Walszer Ferencz

Proprietarii firmei: Walszer Ferencz, Walszer János, Győző Gyula.

Fabrică de obiecte pentru stins focul și pompe turnătorie de clopote și metale în Budapesta.

BUDAPEST, VI, Csángó-u. 6/B.

(Villamos megálló, Váci-ut, aproape de vama veche).

Se argajază să toarne clopote cu garanție 20 de ani, la turnarea din nou a clopotelor create; la transformarea clopotelor vechi, cu corine noi de lăvărut din fier, precum și pentru armonia sanctorilor de clopote, prin înlocuirea clopotelor cari lipsesc, la facerea caunelor de clopot (stagi) din ru-de de fer și montarea acestora la fața locului.

Gramofone și plăci,
Aprinzători original „Imperator”,
lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth, József, Szeged, Könyök-u.

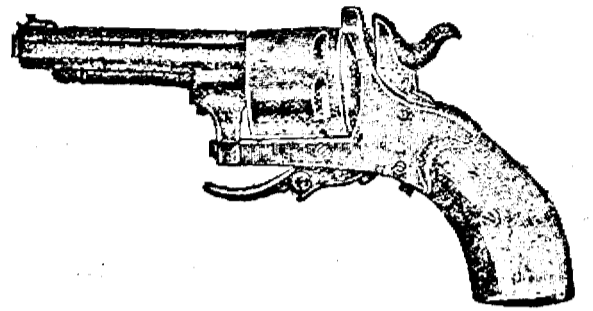
— Noul arii românești, à fl. 1-50.
3 buc. fl. 4. 6 buc. f. 7-50. 12 buc. fl. 14.
Cereți gratuit prospectul de prețuri.
Se caută revanzători.

Frații Burza

Nr. telefonului 601.

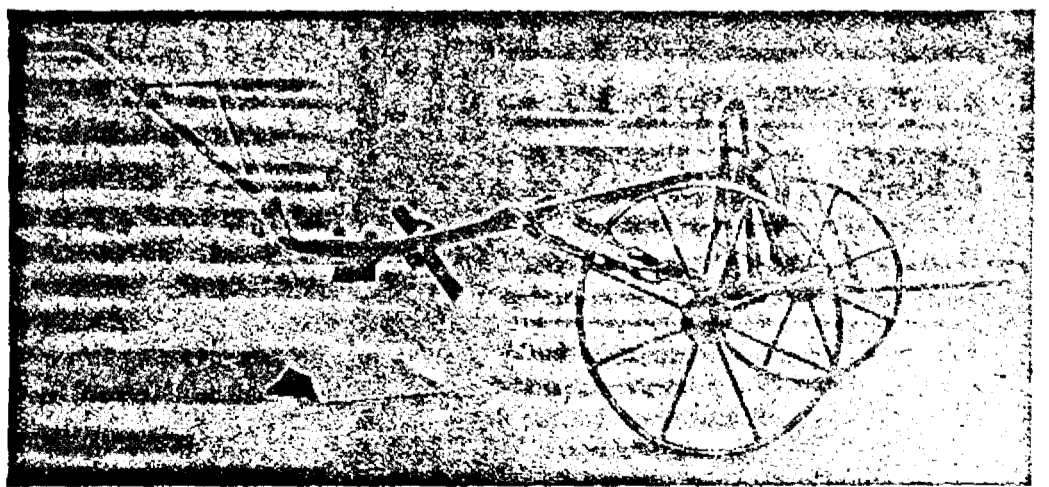
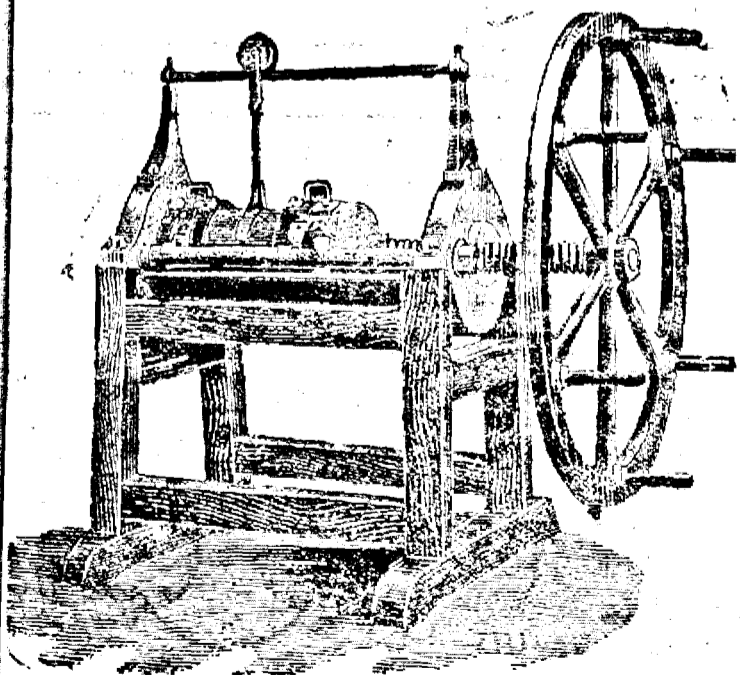
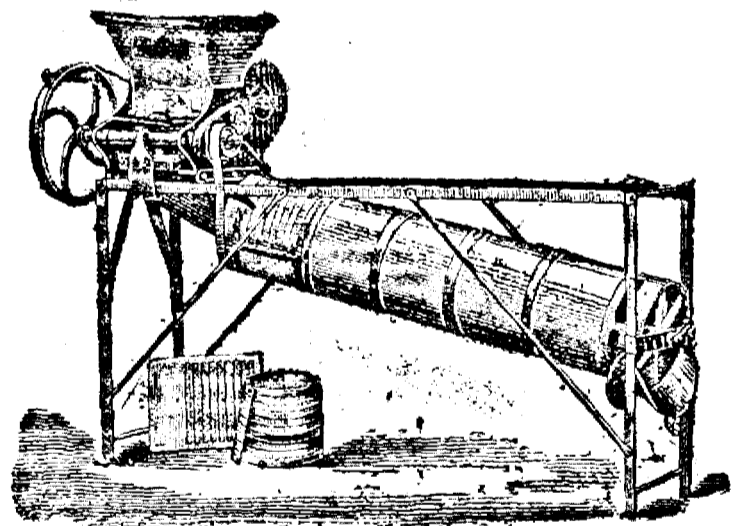
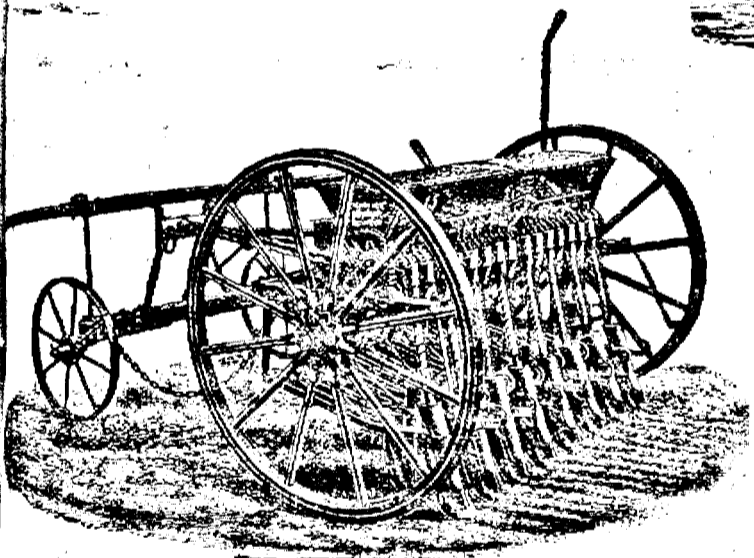
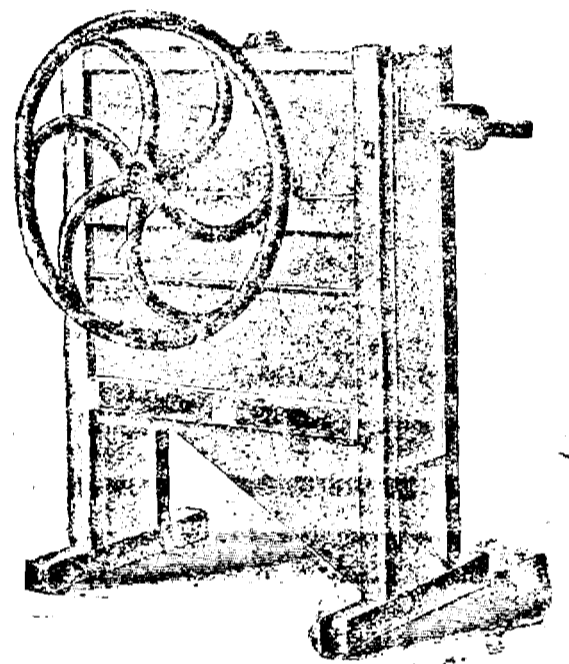
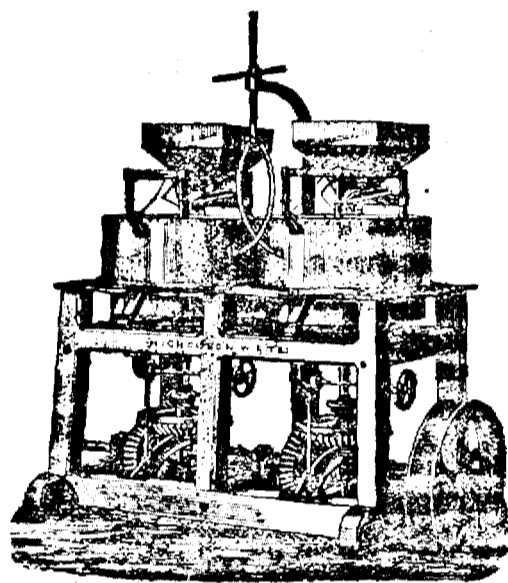
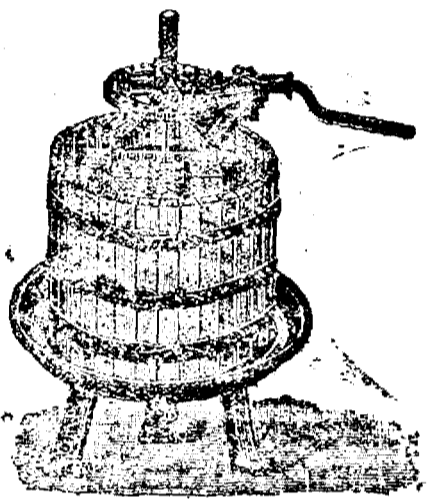
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Rad, Boros Béni-tér 1.

Comandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme
tot-felul de mașini agricole cu prețurile cele mai mo-
derate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Adresa generală a fabricii de mașini Nicholson din Budapesta pentru garnituri de treierat și orice mașini agronomice.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru pri-
mirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osil Steler și originale Winter. ==

Telefon 66—82.

FISCHER TESTVÉREK

■ lustruitori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

BUDAPESTA, VIII., Mária-utca No. 11.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricăror lucrări din acest r. m, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate

Telefon 66—82.

TUNNER CORNEL industrie de marmură și granit.

Timișoara-Fabric, Andrassy-ut Nr. 22.
Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. Nr. 4.

Iși recomandă magazinul asortat bogat monumente, table de marmură, statui, fabricație proprie în executare de

gust frumoasă și cu prețuri moderate. Având un magazin bogat, livrez mai ieftin ca orice concurență.

Recomandându-mă on. public cu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.

Important pentru lăcățari și fauri.

Ciocan barost patentat ce se poate mânia cu piciorul
Invenția de Schwartz és Társa. — Unicii fabricanți și vinzători

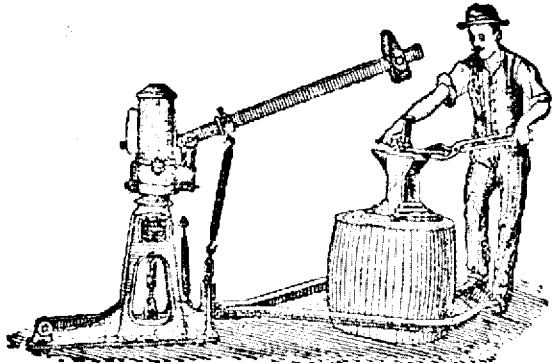
Fabrica **Solymos Testvérek** Arad, Kölcsey-u. 67.

Mare economisală de timp și ajutori lucrători, în propozițiune ieftin, se poate folosi ușor în oricare atelier.

Celor cari se interesează la dorință li-se trimite catalog de prețuri cu explicații amănunțite gratuit.

Cu stimă:

Solymos Testvérek, Arad.

Intemeiată la 1880.

Intemeiată la 1880.

Prima fabrică de ciment, gips și teracotă din Seghedin—Szeged a lui

Landesberg Mór

= Anteprișă de asfaltare. =

Primește orice lucrări din acest ram, ca: terase, canalizări, instalări de burlane din ciment usucarea părăților umezi, navare fabricelor ș. a.

Plăci de marmoră și ciment

de diferite forme și culori în fabricație proprie.

Atelier de gravură lucrări de sculptură în ciment piatră artificială și teracotă.

Scări din marmoră artificială.

Bănci, Piedestale și Balustrade lustruite.

Mare asortiment de cuptoare din țiglă.

Material de edificat Singur reprezentant al cimentului de Beocini, Românesc și Portland. Var în bucăți sau stins se trimite cu vagonul la orice gară.

Material pentru asfalt. Plăci de acoperit din asfalt.

Impletituri din trestie. Plăci de cătran.

Praf de piatră pentru frontispicii.

Material și țigle rezistente focului.

Părăși Rabitz. Țevi din beton cu brlu.

Țevi din conforment de piatră. Plăci de faianță.

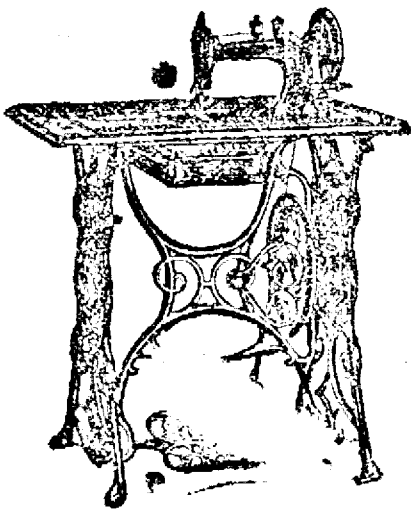
Pentru fiecare mașină 5 ani garanție.

Dürr Gusztáv

mehanic, prăvălie de mașini de cusut și biciclete în SIBIU
Nagyszeben, Gr. Ring 19.

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai bune mașini de cusut fabricate în țară și străinătate cu prețuri moderate. — Singura vânzare de mașini de cusut PFAFF și SEIDEL & Neumann; luntrița rotundă, luntriță lungă, luntriță centrală în mașini rotunde pentru familie și atelier.

Biciclete: Dürkopp și Stiria. Depozit de părți aparținătoare: pentru mașini de cusut și biciclete. Tot-felul de reparări de mașini de cusut și biciclete se execută grabnic.

■ INTREPRINDERE ROMĂNEASGĂ ■

MIHAI FLONTA

antreprenor de zidiri

Oradea-mare-Nagyvárad.

Stabilimentul și cancelaria Pereces-u. 9

Primește: plănuierea și zidirea de biserică, ș. c. a. l. e, case notariale și a tot felul de zidiri private.

Magazin stabil de fabricate de ciment, comande se primesc.

Magazin stabil de pietrii artificiale pentru morminte. Prospecte gratuit.

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

